Riksdagens protokoll 1994/95:89

Tisdagen den 18 april

Kl. 14.00 – 16.40

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 3, 4, 5, 6 och 7 april.

2 § Meddelande om plan för kammarens sammanträden

Förste vice talmannen meddelade att plan för kammarens sammanträden utdelats.

3 § Meddelande om frågestunden tisdagen den 2 maj

Förste vice talmannen meddelade att frågor som skulle besvaras vid frågestunden tisdagen den 2 maj skulle lämnas in till kammarkansliet senast torsdagen den 27 april kl. 10.00.

4 § Meddelande om avgivande av interpellationer

Förste vice talmannen meddelade att tisdagen den 2 maj var sista dag för avgivande av interpellationer under innevarande riksmöte.

5 § Meddelande om svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellationer 1994/95:91 och 92

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1994/95:91 framställd av Kent Olsson angående arbetsrätten samt 1994/95:92 framställd av Eva Johansson angående segregationen i storstadsområdena, får jag meddela att jag inte kan besvara dessa inom föreskrivna fyra veckor.

Skälet härtill är hög arbetsbelastning.

Jag ber därför att få besvara interpellationerna fredagen den 12 maj 1995.
Stockholm den 6 april 1995
Leif Blomberg

Interpellation 1994/95:93

Till riksdagen
Beträffande interpellation 1994/95:93 av Gudrun Schyman (v) om Sverige och klimatkonventionen får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom fyra veckor.
Skälet härtill är att en debattdag som passar både interpellanten och mig inte gått att finna under denna tidsperiod.
Jag kommer att besvara interpellationen den 12 maj 1995.
Stockholm den 3 april 1995
Anna Lindh

Interpellation 1994/95:106

Till riksdagen
Beträffande interpellation 1994/95:106 av Ulla-Britt Hagström (kds) om ungdomars välfärd och värderingar, får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna fyra veckor. Skälet härtill är att en debattdag som passar både interpellanten och mig inte stått att finna under denna tidsperiod.
Jag kommer att besvara interpellationen den 12 maj.
Stockholm den 11 april 1995
Marita Ulvskog

Interpellation 1994/95:100

Till riksdagen
Beträffande interpellation 1994/95:100 av Per Unckel (m) om forskningens villkor, får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna fyra veckor.
Skälet härtill är utlandsresa.
Jag kommer att besvara interpellationen den 15 maj 1995.
Stockholm den 11 april 1995
Carl Tham

6 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställts

den 10 april

1994/95:436 av *Tuve Skånberg* (kds) till justitieministern om åtgärder mot våldsskildringar

1994/95:437 av *Birger Schlaug* (mp) till statsrådet Jörgen Andersson om Ringhals 2
1994/95:438 av *Rigmor Ahlstedt* (c) till finansministern om lagen om offentlig upphandling

den 11 april

1994/95:439 av *Johan Lönnroth* (v) till finansministern om ansvaret för finanspolitiken
1994/95:440 av *Margareta E Nordenvall* (m) till finansministern om budgetunderskottet
1994/95:441 av *Björn Ericson* (s) till statsrådet Jan Nygren om industrisysselsättningen i Stockholmsregionen
1994/95:442 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Leif Blomberg om avvisning av bosnier med kroatiska pass
1994/95:443 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till statsrådet Mats Hellström om krigsmaterielexport till Mexico m.fl. länder
1994/95:444 av *Peter Eriksson* (mp) till näringsministern om etanoldrift
1994/95:445 av *Ragnhild Pohanka* (mp) till jordbruksministern om Garpenberg

Frågorna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 april.

12 april

1994/95:446 av *Anne Wibble (fp)* till finansministern om ränteläget
1994/95:447 av *Anne Wibble* (fp) till finansministern om europeiska utvecklingsbankens stödinsatser i Öst- och Centraleuropa

Frågorna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 april.

7 § Svar på fråga 1994/95:437 om Ringhals 2

Svar på frågor

Anf. 1 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Birger Schlaug har frågat statsrådet Andersson om regeringen ämnar fatta beslut om att ta Ringhals 2 ur drift då driftstillståndet löper ut.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Nuvarande driftstillstånd för kärnkraftsreaktorn Ringhals 2 är giltigt till utgången av år 1995. Hösten 1994 lämnade Vattenfall AB in en ansökan till Statens kärnkraftinspektion (SKI) om fortsatt drift av reaktorn efter detta datum. Ansökan är, tillsammans med en särskild säkerhetsredovisning som inlämnats till SKI inom ramen för den periodiskt återkommande säkerhetsgranskning som föreskrivits för samtliga

svenska reaktorer, för närvarande föremål för SKI:s granskning. Efter genomförd granskning, och efter att SKI inhämtat yttrande från andra berörda instanser, skall SKI med eget yttrande överlämna ärendet för regeringens prövning. Detta väntas ske under sommaren 1995.

Energikommissionen har enligt sina direktiv bl.a. i uppdrag att utifrån 1991 års energipolitiska riktlinjer analysera de samhällsekonomiska, miljö- och energipolitiska konsekvenserna av en avställning av en eller flera reaktorer under 1990-talet. Kommissionen skall redovisa sina slutsatser och förslag för regeringen under hösten 1995.

Jag ser mot bakgrund av vad jag redovisat inte anledning att nu föregripa den prövning av driftstillståndet för reaktorn Ringhals 2 som föreståt.

Anf. 2 BIRGER SCHLAUG (mp)

Herr talman! Minister, ledamöter och alla ni på läktaren! Detta med kärnkraften börjar bli ganska segt. Det krävs handling någon gång. Det krävs att marknadens aktörer, i detta fall energibolagen, får signaler. Så sent som i dag avslöjas i en hemlig rapport att Vattenfall nu försöker påverka opinionen för att fördröja kärnkraftsavvecklingen.

Vi vet att vad bolagen efterfrågar är helt enkelt klara signaler. Vi kan inte dra detta i långbänk hela tiden. Det är synd att det finns en likhet mellan Thorbjörn Fälldin och Anna Lindh. Det är långbänken när det gäller kärnkraften.

Vi vet att vi har sagt att kärnkraften skall avvecklas år 2010. Jag hoppas att regeringen håller fast vid det. Vi måste börja någon gång. Ringhals 2 är en bra början. Finns det någon bättre början? Driftstillståndet går ut den sista december. Ringhals 2 ägs av Vattenfall, ett statligt företag. Reaktorn har landets sämsta produktivitet. Det har varit mängder av incidenter på Ringhals 2. Vi har ett elöverskott som är ganska stort. Vi kan alltså avveckla denna reaktor. Det är den signal som jag menar att Vattenfall och andra behöver för att inte ägna sig åt den enorma lobbyverksamhet och opinionsbildning som man nu planerar under sommaren och hösten. Ett nytt stort, massivt pådrag kommer att ske från Vattenfall och olika branschorganisationer för att vi skall behålla kärnkraften i Sverige.

Det vore bra om miljöministern kunde ge något skäl till att Ringhals 2 skulle vara kvar. Finns det ett enda skäl till att Ringhals 2 skulle vara kvar, med tanke på att man måste investera ganska mycket pengar för att få reaktorn att överleva ett tag till? Dessutom har vi ett stort elöverskott. Är det inte ett gyllene tillfälle, att ta chansen nu?

Anf. 3 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag kan hålla med Birger Schlaug om att Vattenfalls uppgift inte borde vara att, som Birger Schlaug uttrycker det, "lobba" för kärnkraften, utan snarare att "lobba" för energibesparing och energihushållning. Jag kan också hålla med Birger Schlaug om att det är önskvärt att vi får slut på de segdragna diskussionerna om kärnkraften och kommer till beslut. Jag hoppas också att avvecklingen skall kunna börja så snart som möjligt. Däremot måste vi avvakta Energikommis-

sionens underlag. Därom tror jag att alla är ense. I avvaktan på det vill jag inte säga med vilken reaktor och när man skall börja.

Anf. 4 BIRGER SCHLAUG (mp)

Herr talman! Jag håller med miljöministern om att det vore bra om Vattenfall ägnade sig åt energieffektivisering och energihushållning. Nu har man visat i den här rapporten att man tycker att det är som någonting som katten släpar in. I själva verket är det bättre att få sälja el från kärnkraftverk. Det är mer lönsamt för Vattenfall. Man ser dessutom energieffektivisering och decentraliserad energi som ett hot mot det egna företaget. Det är förskräckligt, speciellt när det gäller ett statligt företag.

Anna Lindh sade att hon hoppas att avvecklingen skall börja så snart som möjligt. Men så snart som möjligt är ju i själva verket nu! Vi har ett enormt elöverskott som motsvarar åtminstone två, kanske t.o.m. tre reaktorer. Varför inte ta den reaktor där driftstillståndet faktiskt går ut och där det ligger i händerna på politikerna att utan skadestånd påbörja avvecklingen?

Anf. 5 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag föreslår att Birger Schlaug ändå avvaktar Energikommissionen, som skall vara klar i höst, och därefter åter ställer frågan till mig. Då kan nog Birger Schlaug få ett klarare besked.

Anf. 6 BIRGER SCHLAUG (mp)

Herr talman! Jag antar att det svaret är ett ja. Får jag tolka det på det sättet?

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1994/95:405 om Gideälven

Anf. 7 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Görel Thurdin har frågat mig om regeringen avser att följa upp socialdemokraternas tidigare agerande i frågan om Gideälven och därmed avslå ansökan om utbyggnad av älven.

Den borgerliga regeringen överlämnade till riksdagen i december 1992 proposition 1992/93:80 om utökat älvskydd. I propositionen var sträckan mellan Stenäs och Björna i Gideälven inte med bland de älvsträckor som regeringen föreslog borde skyddas från vattenkraftsutbyggnad enligt 3 kap. 6 § naturresurslagen. Socialdemokraterna hävdade vid riksdagsbehandlingen av propositionen i mars 1993 att den aktuella sträckan i Gideälven borde skyddas mot vattenkraftsutbyggnad genom att intas i 3 kap. 6 § naturresurslagen. Någon ändring i partiets principiella inställning har inte skett.

Vad gäller den pågående regeringsprövningen av tillåtligheten enligt vattenlagen av vattenkraftsutbyggnad i Gideälven kan jag lämna följande upplysningar.

Vid Umeå tingsrätt, vattendomstolen, har Gidekraft Aktiebolag begärt tillstånd att bygga ut fallsträckan mellan Gammelby och Björna kraftverk. Samma bolag har också i ett nu vilandeförklarat mål ansökt om att få bygga ut fallsträckan ovan Gammelby kraftverk. Regeringen har i beslut den 10 september 1992 förbehållit sig rätten att pröva tillåtligheten enligt vattenlagen av de ansökta utbyggnaderna i Gideälven. I yttrande till regeringen den 14 februari 1995 har vattendomstolen anfört att enligt domstolen är uppförandet av ansökta Hemlings kraftverk, uppströms Björna, tillåtet enligt vattenlagen.

För närvarande remissbehandlas vattendomstolens yttrande av berörda myndigheter och organisationer.

Anf. 8 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c)

Herr talman! Först ber jag naturligtvis att få tacka för svaret. Men jag är besviken å Örnsköldsviks kommuns vägnar och alla andras vägnar som är intresserade av att skydda den här älvsträckan. Miljöministern har ju i tidningen Sveriges Natur lovat att Gideälven skall skyddas. Då förväntar man sig vid en sådan här frågestund att det klart deklareras att regeringen kommer att fatta ett beslut om det.

När förra regeringen framlade propositionen i ärendet var man fullt medveten om att det var en viktig sträcka att skydda för Västernorrlands län, eftersom vi har så stor utbyggnad där. Men det gick inte att ta in det i naturresurslagen då därför att frågan var föremål för rättslig prövning. Vi har den konstitutionen att vi inte skall ingripa när det pågår en rättslig prövning, utan prövningen måste få slutföras. Då beslöt förra regeringen att ta till sig ärendet – annars hade inte miljöministern kunnat ens lova någonting om Gideälven – med argumentet att rättslig prövning pågick.

Jag kommer ihåg debatten i samband med att beslutet fattades i kammaren. Socialdemokraternas företrädare Magnus Persson var mycket upprörd över det sätt på vilket vi hanterade frågan och ansåg att vi verkligen hade svikit alla älvräddares ambitioner. Jag har velat visa att vi gjorde rätt i hanteringen och att det inte fanns någon anledning att tro att förra regeringen inte hade för avsikt att värna fler älvsträckor.

Anf. 9 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Den rättsliga prövningen pågår. Görel Thurdin vet ju vilka regler som gäller under det att den rättsliga prövningen pågår. Men jag tycker att Görel Thurdin, alla intresserade i Örnsköldsviks kommun och alla de som engagerat sig i frågan borde känna sig lugnade av att jag ändå försäkrar att både energiministern och jag anser att vallöften är till för att hållas.

Anf. 10 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c)

Herr talman! Jag tycker att det är alldeles utmärkt att man håller vallöften. Jag tycker också att det är utmärkt att socialdemokraterna följer den rättsliga principen, att man skall värna rättsliga processer. Vi ser naturligtvis fram emot beslutet i frågan. Men hade man följt den inställning man hade när beslutet fattades, skulle den socialdemokratis-

ka regeringen ha lagt förslaget redan i höst, eftersom ärendet då var behandlat.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på frågorna 1994/95:410 och 424 om återvinning av glasförpackningar, m.m.

Anf. 11 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Sigge Godin har frågat mig om regeringen avser att vidta åtgärder för att 90 % av använda glasförpackningar skall kunna återvinnas i samtliga kommuner i landet. Lars G Linder har frågat mig om vad regeringen avser göra för att förstärka ansvaret för producenterna när det gäller insamling av glas och andra returmaterial. Jag har valt att besvara dessa frågor i ett sammanhang.

Enligt förordningen om producentansvar för förpackningar skall 70 % förpackningar av engångsglas återanvändas eller materialåtervinnas. För standardiserade förpackningar av glas för öl och läsk är kravet 95 % återanvändning, och för förpackningar av glas för vin och sprit fyllda i Sverige är kravet 90 % återanvändning. De angivna nivåerna skall vara uppnådda senast den 1 januari 1997.

Statens naturvårdsverk har enligt förordningen möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter som behövs för uppgiftsskyldigheten och verkställigheten av förordningen. Naturvårdsverket har nyligen remissbehandlat förslag till föreskrifter, och förslaget bereds för närvarande i verket.

Enligt regeringens uppfattning har övergången från kommunala insamlingssystem till producentansvar för engångsförpackningar av glas fungerat dåligt. Med tanke på att producentansvaret för glas har gällt sedan den 1 januari 1994 är det upprörande att insamling av engångsglas ännu inte sker i någon större utsträckning genom producenternas försorg. Regeringen har därför den 30 mars gett Statens naturvårdsverk, som är tillsynsmyndighet för förordningen om producentansvar för förpackningar, i uppgift att utreda producentansvaret för bl.a. engångsglas. Naturvårdsverket skall ta fram en tydlig bild av hur producentansvaret fungerar, bedöma hur troligt det är att återvinningsnivåerna uppnås i tid samt föreslå åtgärder inklusive eventuella författningsändringar. En delredovisning av uppdraget skall ske beträffande bl.a. engångsglaset och returpapperet den 31 oktober 1995. Hela uppdraget skall redovisas den 1 februari 1996.

Min uppfattning är att producenterna måste ta sitt ansvar i enlighet med förordningen. Servicen får inte försämras för konsumenterna, och alla kommuner skall självklart omfattas.

Anf. 12 SIGGE GODIN (fp)

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Riksdagen fattade 1993 beslut om att, som statsrådet säger, 90 % av glasförpackningar skall återvinnas med start 1994. Det är jättebra om vi kan vara överens

om att det handlar om 90 % i varje kommun, oavsett var kommunen ligger. Jag har fått den bestämda uppfattningen att det inte är så exakt reglerat att man kan säga att det gäller samtliga kommuner. Men jag är jätteglad om statsrådet nu säger att det handlar om 90 % i varje kommun. Jag har en del kontakter i glesbygdskommuner. Bl.a. i Bräcke kommun är det ingenting som samlas in i dag, därför att kommunen inte riktigt känner ansvaret även om den har det. Man tycker att ett avtal måste träffas. Som statsrådet säger är det bedrövligt att det är som det är. Jag är lika upprörd som statsrådet över att det hänt så litet och att man inte redan nu har bestämt vem som betalar från 1994 och framåt. Det finns kommuner ute i landet som säger att det är Svensk glasåtervinning som skall betala, inte kommunen. Man har inga avtal. Som statsrådet säger är det i stort sett bara i en tredjedel kommuner som det fungerar någorlunda hyfsat.

Menar statsrådet att det är Svensk glasåtervinning som har att svara för kostnaderna från 1994? Vem skall klara av det här så att man kan säga i samtliga Sveriges kommuner: Även om det inte är klart i dag, betalar Svensk glasåtervinning eller producenterna fram till den tidpunkt då alla kommuner har kommit i gång med detta.

Anf. 13 LARS G LINDER (s)

Herr talman! Pengar luktar inte. Det visste redan romarna när de tog det första steget för att ta hand om sitt avfall. Visserligen kan man säga att avfallsproducenterna i dag har större möjligheter att påverka avfallet än vad romarna i det fallet hade, men i grunden kan man säga att producentansvarslagen har samma styrprincip, nämligen pengar. Det är en bra princip som slår fast producentansvaret. Den som tillverkar sopor skall ta ansvar för dem. Enkelt och med penningens hjälp förståeligt även för den mest kapitalistiske producenten.

Att vi måste ta ansvar för avfallet i framtiden på ett sätt som vi aldrig tidigare ens funderat över framstår för mig som självklart. Därför blev jag förvånad när jag på kommunfullmäktige i Eskilstuna för några veckor sedan fick höra att glasproducenterna inte är beredda att betala enligt den ambitionsnivå som vårt kommunala avfallsbolag sedan flera år och utan lagkrav har varit beredda anta. Hur skall en äldre billös farbror eller för den delen en tant kunna lämna tillbaka tomflaskor om man måste åka kilometervis hemifrån? Det går ju inte. Om det är så, vilket uppenbarligen glasproducenterna anser, att deras ambitionsnivå stämmer överens med lagens krav måste lagen skärpas. Därför känns det tryggt att höra miljöministerns svar, och det vill jag framföra ett tack för. Jag delar uppfattningen att det är upprörande att övergången från det kommunala ansvaret till producentansvaret har gått så knöligt. Kommer den delrapport som Naturvårdsverket skall lämna den 31 oktober att lämnas i sådan tid att man kan genomföra eventuella författningsändringar till årsskiftet, vilket vore bra? För egen del är jag litet otålig och skulle gärna se författningsändringar i ett tidigare skede. Såvitt jag kan bedöma behövs det förstärkningar i texten för att man skall kunna hålla en rimlig ambitionsnivå och också få tillbaka så mycket av återvinningsglaset som möjligt.

Anf. 14 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag tror att frågeställarna och jag är helt överens. Det är både beklagansvärt och mycket upprörande att det har blivit så här. Problemet är egentligen dubbelt. De rättsregler som man lutade sig på var helt enkelt inte bra. Den tidigare regeringen klarade inte att se till att det infördes övergångsregler och inte heller att se till att reglerna blev tillräckligt klara.

Dessutom ligger problemet hos Svensk glasåtervinning, som har huvudansvaret för dagens situation, att man inte kommer överens med kommunerna.

Redan i höstas, direkt efter att vi hade tillträtt, började vi att träffa producenterna och de ansvariga. Vi trodde att det skulle gå att övertyga Svensk glasåtervinning om att man snabbt skulle komma i gång. När detta inte gav något resultat, trots löften om motsatsen, började Naturvårdsverket att utarbeta sina föreskrifter. Vi kunde då se framför oss att en författningsändring var nödvändig, även om man skulle bibehålla principen. Detta avser vi att få fram i höst. Att vi hinner få till stånd en lagändring till den 1 januari vågar jag i och för sig inte lova i dag. Men jag hoppas att vi så snart som möjligt skall kunna åstadkomma ett effektivt och väl fungerande producentansvar.

Svensk glasåtervinning har nu några månader på sig att visa att man i alla fall försöker att leva upp till målsättningen.

Anf. 15 SIGGE GODIN (fp)

Herr talman! Det är jättebra att vi också kan vara överens någon gång. Det är alldeles utmärkt, tycker jag.

Jag såg miljöministern på TV-nyheterna i går. Hon var väldigt kritisk och besviken över situationen. Men det innebär väl också att den här regeringen med krafttag måste se till att det här fungerar och att det verkligen blir av? Ytterst borde vi kanske rent principiellt i den här debatten komma överens om vem som skall betala från det att kommunerna har satt det hela i sjön och till dess att Svensk glasåtervinning har huvudansvaret. Gäller det för Svensk glasåtervinning att man har att betala eller komma överens om ett avtal från 1994? Eller skall kommunerna svara för hela kostnaden fram till 1997 när det hela skall vara satt i sjön? Det är väsentligt att vi ändå har en principiell uppfattning här i debatten, även om statsrådet och regeringen har givit andra i uppdrag att se över frågan.

Om Svensk glasåtervinning inte vill ta det här ansvaret, vad tänker statsrådet då vidta för åtgärder?

Anf. 16 LARS G LINDER (s)

Herr talman! Det finns anledning att notera att det är trevligt att vara överens i en viktig framtidsfråga. Att regelsystemet är dåligt har noterats. Då är det ännu viktigare att understryka behovet av författningsändringar. Jag ser verkligen fram emot att ni hinner med att införa dessa ändringar så att de kan gälla från årsskiftet. Det blir ju problem om man får ett glapp mellan en kommunal ambitionsnivå när det gäller återvinningsglasinsamlingen och sedan något slags mellantid innan det

införs en producentansvarighetslag för glas som fungerar och som gör att producenterna tar sitt fulla ansvar.

Jag vill alltså kraftigt understryka behovet av att denna lagändring skall genomföras redan vid årsskiftet. För övrigt ser jag fram emot liknande förändringar när det gäller batterier, som har seglat upp som ett annat stort problem på det här området.

Anf. 17 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Till Sigge Godin vill jag meddela att mitt besked till producenterna är att de redan i dag bär ansvaret. Man får inte skjuta upp ansvaret till 1997. Om man inte tar sitt ansvar får man i så fall betala någon annan för att ta det ansvaret. Men det är producenterna som har huvudansvaret.

Jag kan försäkra att vi mycket högt prioriterar både den här frågan och batterifrågan, som Lars G Linder berörde. Vi tror att det är absolut nödvändigt med en uppstädning när det gäller dessa frågor.

Anf. 18 SIGGE GODIN (fp)

Herr talman! För att vi inte skall missuppfatta varandra blir min fråga: Bär Svensk glasåtervinning det hela ansvaret? Då skall man alltså också betala kostnaderna från 1994 i de kommuner där det har satts i gång en verksamhet. Är det så jag skall tolka statsrådets svar?

Om inte detta sker, kan man då tänka sig att även en socialdemokratisk regering är beredd att bryta upp monopolet och låta andra intressenter som kommunerna kan komma överens med om att samla in glas och annat återvinningsbart material få göra det? Är det en möjlig väg? Som det sägs i debatten här är detta en oerhört viktig fråga. Det stimulerar ju verkligen inte människor till att ta ett miljöansvar och känna ett engagemang när de inte ens vet var de skall lägga flaskorna någonstans. Inom kommunerna rycker man på axlarna och säger att det inte längre är deras problem, eftersom det är staten som har bestämt.

Anf. 19 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag upprepar: Svensk glasåtervinning, producenten, har ansvaret. Däremot vill jag inte gå händelserna i förväg när det gäller eventuella rättstvister. Men Glasåtervinning har ansvaret. Producenterna har ansvaret. Det är mycket viktigt för det fortsatta arbetet med producentansvaret att producenterna och Svensk glasåtervinning i det här fallet ser till att ta sitt ansvar och ser till att det fungerar. Annars kan detta få olyckliga konsekvenser också för det framtida arbetet med producentansvaret.

Anf. 20 SIGGE GODIN (fp)

Herr talman! Då får jag väl uttrycka ett tack för den information som vi har fått. Jag ber att få återkomma när vi har fått alla papper på bordet. Jag hoppas att vi också då kan vara överens om att detta löser sig och om vem som skall betala kalaset, så att inte kommunerna står där och inte gör något eller att de lägger ner stora summor på system som Svensk glasåtervinning sedan inte anser användbara för sin hante-

ring. Då blir det inget av detta. Men jag hoppas att jag kan få ett bra svar även nästa gång.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1994/95:432 om standardiserade förpackningar

Anf. 21 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Hanna Zetterberg har frågat mig vad regeringen avser att göra för att komma till rätta med problemen med standardisering inom EU av förpackningar.

Jag håller med Hanna Zetterberg om att det är viktigt att minska antalet förpackningar och att hanteringen för handeln och konsumenterna bör vara så enkel som möjligt.

Både EU:s nya förpackningsdirektiv och vår egen lagstiftning på förpackningsområdet har till syfte att begränsa uppkomsten av förpackningsavfall. Ett annat syfte är att främja återanvändning och återvinning av förpackningar.

I Sverige har vi sedan lång tid tillbaka erfarenheter av retursystem för glas och aluminiumburkar. Då konsumenter betalar pant och återfår densamma när de lämnar tillbaka denna, ökar deras vilja att returnera förpackningen. Det är därför som vi i Sverige har kunnat uppnå så höga återvinnings- respektive återanvändningsnivåer, dvs. ca 95 % för returglas, 90 % för aluminiumburkar och 80 % för PET-flaskor. En internationell standardisering behöver inte hindra våra inhemska system.

Retursystemen för glas håller i dag tyvärr på att minska i omfattning. Detta är ett problem, varför regeringen i budgetpropositionen (prop. 1994/95:100 under A. Miljövård) har aviserat att ändringar kommer att ske i förordningen (1994:1235) om producentansvar för förpackningar i syfte att säkerställa befintliga returglassystem och samtidigt möjliggöra att nya retursystem för glas kan komma in på marknaden. Ett sådant arbete pågår för närvarande inom regeringskansliet. Detta arbete kommer att kunna slutföras när 1994 års statistik finns tillgänglig och Statens naturvårdsverk har redovisat sitt uppdrag om producentansvaret till regeringen efter den 31 oktober 1995.

Anf. 22 HANNA ZETTERBERG (v)

Herr talman! Jag får tacka för svaret.

Anledningen till att jag har ställt den här frågan är att jag är väldigt orolig. Jag tycker mig kunna se att många av de retursystem som vi har byggt upp i Sverige och som har fungerat mycket bra håller på att rasa samman delvis beroende på EU-medlemskapet, vilket skapar nya problem som man inte hade tänkt på.

Det handlar mycket om konsumenternas förtroende, att de tror på de system som vi har byggt upp. Det förtroendet håller också på att svikta, bl.a. när det gäller glasåtervinning.

Jag tycker att det är bra att man vill minska antalet förpackningar och att man vill göra det möjligt att återvinna på enklare sätt. Men jag

blir litet orolig. I skrivelsen om det svenska arbetet med miljö inom EU tycker jag mig kunna se att det handlar om återvinning och inte så mycket om återanvändning av förpackningar. Jag skulle gärna vilja ha ett svar på frågan hur miljöministern ser på detta. Jag tror att man har det väldigt svårt som konsument om det finns för många olika sätt att hantera dessa frågor på. Jag ser fram emot ett svar på min fråga.

Anf. 23 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Just när det gäller glas tycker jag att retursystem och återanvändning är mycket viktigt. Jag anser alltså att det skall vara ett system som prioriteras, för att svara konkret på Hanna Zetterbergs fråga.

Anf. 24 HANNA ZETTERBERG (v)

Herr talman! Då vill jag fråga vilka metoder miljöministern i så fall tänker använda. Det finns ju olika sätt, dels detta att konsumenten får pengar för pant, dels att det införs hårdare regler. Miljöministern pratade mycket om producentansvaret, och jag vill fråga om det är det hon tänker använda och om hon kan se någon risk i att det i så fall blir för många olika retursystem på marknaden. Jag tror att det hindrar konsumenten att stimuleras att återanvända dessa produkter.

Anf. 25 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag tror att man får gå flera vägar. Producentansvaret är en del. Men när det gäller retursystem och återanvändning har vi också en möjlighet. Tidigare använde man t.ex. ekonomiska styrmedel för detta, som sedan förändrades. Vi har möjligheten att gå via konsumentupplysning och konsumentinformation. Jag tror alltså att man får använda flera olika system.

Det är naturligtvis också viktigt att vi fortsätter vårt arbete inom EU.

Anf. 26 HANNA ZETTERBERG (v)

Herr talman! Då vill jag ställa en sista fråga: Hur fortsätter vi arbetet inom EU?

Anf. 27 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! När det gäller arbetet inom EU fortsätter vi arbetet för att se till att vår syn på förpackningar – som vi för övrigt delar med flera andra länder – också skall genomsyra EU:s förpackningsdirektiv. Vi kommer senare den här veckan att ha en hearing på Miljödepartementet om förpackningar och vad EU:s förpackningsdirektiv innebär.

Anf. 28 HANNA ZETTERBERG (v)

Herr talman! Jag får tacka för svaret och bara säga att jag tror att jag återkommer i den här frågan, därför att den är väldigt stor och viktig.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1994/95:425 om fördelningen av polisresurser ellan länen

Anf. 29 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Göran Magnusson har, mot bakgrund av fördelningen av polisväsendets resurser mellan länen, frågat mig om jag är beredd att medverka till en omprövning av gällande fördelningsprinciper och att införa en kontrollstation där effekterna av förändringarna bedöms med hänsyn till samtliga omständigheter som bör ligga till grund för fördelning av polisresurserna mellan länen.

Fördelningen av polisväsendets medel mellan länen är en uppgift för Rikspolisstyrelsen. Rikspolisstyrelsen har vid fördelningen av medel ett stort ansvar för att tillgängliga medel används så att all polisverksamhet fungerar. Till sin hjälp har Rikspolisstyrelsen en fördelningsmodell som har arbetats fram inom polisväsendet och som i allt väsentligt vunnit allmän acceptans i polisorganisationen.

Fördelningsmodellen bygger i första hand på folkmängden i länen. Skälet till detta är att det på länsnivå finns ett starkt samband mellan antalet anmälda brott och antalet invånare. Detta konstaterade polisen när den på uppdrag av regeringen arbetade fram fördelningsmodellen.

Vad gäller storstäderna konstaterades att antalet anmälda brott per invånare där var högre och antalet ingripanden fler än i övriga landet. Därför ingår en s.k. storstadsfaktor i fördelningsmodellen för att ta hänsyn till storstädernas speciella förhållanden.

Utöver storstadsfaktorn fördelas också särskilda pengar för ambassadbevakning, tunnelbanebevakning, rytteri, gränskontroll, sjöpolis, internationell flygplats, kärnkraftverk, fjällräddning och förstärkning för olika typer av sammankomster. Huvuddelen av dessa medel går till storstäderna.

När fördelningsmodellen utarbetades framkom det att antalet polistjänster per invånare i länen år 1990 fortfarande visade upp samma skillnader mellan länen som fanns vid förstatligandet år 1965 och att de skevheter som då fanns därmed fortfarande var kvar. Fördelningsmodellen pekar således på ett behov av omfördelning av polisens resurser, och den successiva omfördelningen ingår därför som en del i det rationaliseringsarbete som bedrivs inom polisväsendet.

Rikspolisstyrelsen avrapporterar rationaliseringsarbetet till regeringen varje halvår, och den senaste rapporten kom för drygt två veckor sedan. Av den rapporten framgår det att en del län som enligt fördelningsmodellen kommer att få minskade resurser också kan vara tvungna att minska antalet poliser. För många av de län som får ökade resurser gäller det omvända förhållandet.

Västmanlands län är ett av de län som enligt fördelningsmodellen får minskade resurser. Polisen i Västmanlands län har gjort bedömningen att detta medför att antalet poliser kommer att minska till ca 425 år 1997. I juni 1993 fanns det ca 470 poliser i länet. Samtidigt bör det uppmärksammas, att för budgetåret 1995/96 tilldelas Västmanlands län enligt Rikspolisstyrelsens senaste förslag ca 832 kr per invånare, vilket

kan jämföras med Uppsala län – ett län som får ökade resurser – som tilldelas ca 765 kr per invånare.

Av det jag tidigare sagt om rationaliseringsarbetet framgår att de kontrollstationer som Göran Magnusson frågat efter redan i dag finns. Vad gäller frågan om omprövning tycker jag att det är självklart att modeller av den här typen på sikt skall utvärderas och omprövas. Jag avser att följa utvecklingen noga.

Anf. 30 GÖRAN MAGNUSSON (s)

Herr talman! Jag vill tacka justitieministern för svaret. Det är självklart att det från min och västmanlänningarnas utgångspunkt i den här frågan inte är tillfredsställande – det är ofta så när man får svar här i kammaren.

Samtidigt måste konstateras att vi befinner oss i en allvarlig ekonomisk situation i Sverige, och därför uttalas det ändå från de allra flesta håll en stor förståelse för besparingsverksamheten och rationaliseringsbehovet, för att anpassa kostnaderna totalt sett till det tillgängliga utrymmet.

Det som nu sker i Västmanland sker vid en mycket olycklig tidpunkt, därför att där har begåtts ett mycket omskrivet knivmord och man ofta kan läsa i tidningarna om slagsmål och besvärligheter, bl.a. i Västerås. Just mot den bakgrunden har jag känt tveksamhet inför att ställa frågan, därför att jag inte tycker att man skall diskutera de långsiktiga polisresurserna utifrån de allra mest aktuella händelserna.

Samtidigt måste man konstatera att det är en kraftig minskning av polisverksamheten som nu är för handen, just genom den här omfördelningen på grund av de skevheter som justitieministern har pekat på och som kvarstår sedan 1965. Man kan i dag beklaga att vi inte tidigare har tagit tag i den här frågan ordentligt. Samtidigt konstaterar jag att ingen någonsin har upplevt att det finns för många poliser, utan det är en tämligen besvärlig fråga.

Den utgångspunkt som polismyndigheten har och som jag också känner att det finns anledning att titta på är den storstadsnärhet som Västmanland och Södermanland utvisar, alltså närheten till Stockholm, och den högre brottslighet som finns i de länen jämfört med andra län i riket.

Anf. 31 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Det är riktigt att de städer som ligger nära Stockholm kan känna av närheten till en storstad. Det var därför jag valde att jämföra Västerås med Uppsala, som ligger ännu närmare Stockholm. Vid jämförelsen med Uppsala län ser man vilken skev fördelning av resurserna som fortfarande finns mellan de olika länsmyndigheterna. Utöver den skillnad i kronor och invånare som finns mellan Västmanlands län och Uppsala län, vill jag peka på att antalet brott per 1 000 invånare är lika i dessa län. Man kan alltså inte där söka någon förklaring till att det skulle vara en skillnad i resurserna. 1994 fanns det i Västmanland 1,94 poliser per 1 000 invånare, och i Uppsala fanns det 1,61.

Det går alltså inte att på sakliga grunder försvara denna skevhet i fördelningen av polisresurserna över landet. Det är givetvis svårt för Västmanlands län att omhänderta en sådan här neddragning, men jag vill då peka på att det finns en hel del kvar att göra i Västmanland när det gäller rationaliseringar.

Rikspolisstyrelsen har lämnat en kommentar till den redovisning som Västmanlands län gjorde i den halvårsuppföljning som jag nämnde i mitt svar. Där konstaterar Rikspolisstyrelsen följande:

"Rikspolisstyrelsen finner länsstyrelsens redovisning vara så knapphändig, att det med ledning av den inte går att lämna några egentliga kommentarer till hur rationaliseringsarbetet bedrivs. Framför allt går det inte att utläsa vilka åtgärder som planeras för att möta den besvärliga situationen.

– – –

Enligt Rikspolisstyrelsens mening måste nu all kraft ägnas åt att intensifiera rationaliseringsarbetet i länet. Den valda organisationslösningen erbjuder därvid en stor rationaliseringspotential, som måste utnyttjas."

Jag konstaterar att man i länsstyrelsens sammanfattande bedömning hänvisar till att man vid nästa redovisningstillfälle hoppas ha möjligheter att bättre redovisa sitt rationaliseringsarbete.

Anf. 32 GÖRAN MAGNUSSON (s)

Herr talman! Jag tar fasta på att justitieministern i sitt svar säger att hon avser att följa utvecklingen i länet noga och att hon också skall titta på fördelningsmodellen etc. sett i ett litet längre perspektiv. Jag vill gärna understryka att jag ser positivt på det uttalandet.

När det sedan gäller situationen i länet är det naturligtvis inte bara själva poliskåren utan också personalen i övrigt vid polismyndigheten som känner oro och är bekymrade över hur man skall kunna klara sysselsättningen och sin polisuppgift.

Men självfallet är det också viktigt att det görs rätt avvägning mellan administrativa insatser och de pengar som kan avsättas för det som jag brukar kalla det egentliga fältarbetet av polisen. Det är ju att polisen syns ute i verkligheten som människorna ändå har den allra största nyttan av.

Jag tar som sagt fasta på att justitieministern avser att följa utvecklingen och hoppas att vi tillsammans kan lösa problemen.

Anf. 33 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Jag vill passa på tillfället att avslutningsvis säga att jag i den senaste rapporten från rationaliseringsarbetet med glädje har konstaterat att flertalet län rapporterar att man inte haft anledning att dra ned på den operativa verksamheten, utan den bedrivs på oförändrad nivå. Det tycker jag är ett glädjande besked som visar att man kan genomföra rationaliseringsarbetet utan att det egentliga polisarbetet drabbas.

Anf. 34 GÖRAN MAGNUSSON (s)

Herr talman! Det är självfallet mycket angeläget att undvika att minska det egentliga polisarbetet. Man kan i media och på annat sätt få del av att, som jag tror, sju väl kvalificerade poliser med lång erfarenhet nu går i pension. Det är i och för sig arbetsgivarens intention att kunna pensionera folk. Jag tror att människor i allmänhet har litet svårt att förstå att detta inte till sist leder till att det egentliga polisarbetet faktiskt kommer att minska.

Man tvingas konstatera att fördelningsmodellen med den omfördelning som den innebär leder till påfrestningar för sysselsättningen bland poliser just i Västmanlands län.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1994/95:436 om åtgärder mot våldsskildringar

Anf. 35 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 1991 skärptes maximistraffet för olaga våldsskildring från sex månaders fängelse till två års fängelse. Dessutom straffbelades oaktsam spridning i vissa fall.

Tuve Skånberg har frågat vilken verkan lagändringen haft och om den påverkat straffmätningen. Tuve Skånberg har också frågat om jag avser att vidta fler åtgärder mot spridning av våldsskildringar.

Frågan om vilken verkan lagändringarna haft och hur straffmätningen påverkats är svår att besvara. Ändringarna skedde samtidigt som flera andra åtgärder vidtogs för att motverka våldsskildringar i film och videogram. Dessutom tillämpas bestämmelsen om olaga våldsskildring relativt sällan av domstolarna, vilket gör att det är svårt att dra några slutsatser om domstolarnas praxis. Som exempel kan nämnas att 1992 dömdes fyra personer för olaga våldsskildring som huvudbrott. År 1993 förekom ingen sådan dom.

Frågan om insatser för att motverka våldsskildringar har debatterats livligt under flera år, och en mängd åtgärder har också vidtagits. Förutom den straffskärpning och den utvidgning av det straffbara området, som jag nämnde inledningsvis, har flera andra insatser gjorts. Som exempel på sådana insatser kan nämnas att 1990 inrättades Våldsskildringsrådet som bl.a. har till uppgift att bekämpa otillåtna våldsskildringar. En annan uppgift som rådet har är att samordna myndigheternas åtgärder mot skadliga verkningar av våldshandlingar i rörliga bilder.

Statens biografbyrå fick 1991 förstärkta resurser för inspektion och kontroll på videogrammarknaden. Alla som yrkesmässigt säljer eller hyr ut videogram skall registreras hos biografbyrån. Yttrandefrihetsgrundlagen, som trädde i kraft den 1 januari 1992, har också påverkat hanteringen av frågan om våldsskildringar. Flera av de åtgärder som nu nämnts faller främst inom Kulturdepartementets ansvarsområde.

Regeringen uppdrog i september 1991 åt Justitiekanslern att utreda behovet av åtgärder rörande bestämmelserna om olaga våldsskildring.

Uppdraget redovisades i december 1992. Redovisningen avsåg främst s.k. våldspornografi. Justitiekanslern uttalade att han inte hade någon grund för att föreslå några författningsändringar. Han pekade dock på vissa jämkningar som kunde behöva övervägas. Han uttalade att frågan borde övervägas ytterligare när erfarenheterna av rättspraxis blivit större. Justitiekanslern underströk att han var medveten om att det kan vara en skyldighet för honom att underrätta regeringen om behov av regelförändringar.

Det pågår för närvarande ett arbete inom regeringskansliet med att i skriftlig form sammanställa de kunskaper som finns när det gäller våldsskildringar, de regler som gäller och de insatser som görs.

Jag kommer att noga följa utvecklingen på området och det arbete som nu pågår inom departementen liksom Justitiekanslerns arbete med den praktiska tillämpningen. Jag avser i dagsläget inte att initiera några ändringar i bestämmelsen om olaga våldsskildring men kommer att ompröva detta ställningstagande om det visar sig erforderligt.

Anf. 36 TUVE SKÅNBERG (kds)

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

I svaret säger justitieministern att det bara är relativt sällan som bestämmelsen om olaga våldsskildring tillämpas. Justitieministern säger att 1992 dömdes fyra personer för olaga våldsskildring som huvudbrott och att ingen dom förekom 1993. Därav gör jag tolkningen att lagskärpningen inte haft någon effekt och att utdömandet av straff inte har förändrats. Delar justitieministern den tolkningen?

Avslutningsvis säger justitieministern att hon, om det visar sig erforderligt, kommer att ompröva sitt ställningstagande att i dagsläget inte initiera några ändringar. Vad är det mer som behövs för att justitieministern skall reagera? Vad är det erforderliga som ytterligare skall tillkomma? Vilken typ av grova filmer skall visas för att det skall bli så illa att justitieministern reagerar?

Justitieministern säger också att hon noga kommer att följa utvecklingen på området. Man kan fråga sig, och jag gör det nu, om justitieministern inte enbart bör följa utvecklingen utan också aktivt påverka den.

Anf. 37 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Huruvida straffskärpningen haft någon effekt eller inte är svårt att säga. Det är ju inte bara domstolarnas beslut som utgör en effekt. Vi får väl förmoda att den preventiva effekten har haft den största betydelsen, men det vet vi ingenting om.

Underlaget är alldeles för litet för att man skall kunna göra några bedömningar. Straffskärpningen ledde också till en annan praxis än tidigare. Vi behöver avvakta flera domslut.

I övrigt undrar jag över det som Tuve Skånberg underförstått men inte riktigt uttalat tar upp i sina frågor. Därför måste jag nog svara med en motfråga. Menar Tuve Skånberg att det visas filmer med olaga våldsskildring, som utgör ett brott enligt lagstiftningen och som i dag inte beivras och att det därför behöver vidtas åtgärder av något slag?

Min andra fråga: Är det i så fall genom lagändring som dessa åtgärder skulle behöva vidtas?

Anf. 38 TUVE SKÅNBERG (kds)

Herr talman! Ja, justitieministern, jag menar att lagändringen inte var tillräcklig. Jag menar att när det inte har skett någon förändring i antalet domar – åtminstone var antalet noll år 1993, och fyra domar är heller ingen stor förändring – behövs det en ytterligare lagskärpning. Den är inte tillräcklig.

Vi vet att det visas filmer som inte är lagliga. Vi vet att det behöver göras mer för att informera om möjligheten att anmäla filmer. Jag hade hoppats att justitieministern inte bara ville följa utvecklingen utan också aktivt påverka utvecklingen i större utsträckning än vad svaret ger vid handen.

Anf. 39 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Jag vet inte vad det är för filmer som Tuve Skånberg känner till att man visar och som är olagliga. Om Tuve Skånberg känner till dem, så föreslår jag att det sker en anmälan med en gång. Det stora problemet vi har i dag är att komma åt de filmer som dolt finns och som visas, vilka inte är i enlighet med lagstiftningen. Svårigheten är att det är ett dolt problem, och vi känner inte till dess omfattning.

Vad gäller att påverka situationen beträffande förekomsten av olaga våldsskildringar räknade jag upp ett antal åtgärder som vidtogs i samband med den senaste straffskärpningen 1991. Det handlar om att Biografbyrån fick i uppgift att öka tillsynen över videogrammarknaden, vilket sker genom en regional organisation. Det handlar om att stimulera frivillig förhandsgranskning av videogram. Det handlar om obligatorisk registrering av alla som distribuerar och tillhandahåller denna typ av filmer för privat bruk bland allmänheten. Det innebär också en ökad skyldighet att lämna pliktexemplar.

Detta är en rad åtgärder som har vidtagits för att komma åt den dolda förekomsten av olaga våldsskildring. Förhoppningsvis har åtgärderna inneburit en betydligt mindre omfattning av olaga våldsskildringar. Men jag upprepar än en gång att om Tuve Skånberg känner till att sådana förekommer, så bör en anmälan ske.

Anf. 40 TUVE SKÅNBERG (kds)

Herr talman! Tolkar jag justitieministern rätt om jag säger att hon bara förmodar att det varit en preventiv effekt? Kan jag tolka justitieministern så att hon inte känner till om det finns något dolt, men att hon förmodar att det finns ett stort dolt missbruk och olagligt användande? Hur vill justitieministern säkerställa hur stor omfattningen är, och vad vill hon göra åt den?

Anf. 41 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! När vi skärper lagstiftningen utgår vi ifrån att det skall ha en preventiv effekt. Ingen vet med säkerhet hur stor den effekten är, men det är grunden för vår strafflagstiftning. Vi tror att en straffskärp-

ning innebär en ökad preventiv effekt. Det var också utgångspunkten vid den straffskärpning som genomfördes 1991.

När det gäller förekomsten av olaga våldsskildringar vet vi inte vilken omfattning den har. Det är därför vi har tillskapat myndigheter och givit dem resurser att undersöka förekomsten av detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1994/95:429 om invandrares kunskaper i svenska språket

Anf. 42 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Herr talman! Beatrice Ask har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta för att förhindra att elever med invandrarbakgrund väljer svenska som andraspråk i gymnasiet för att få ett högre betyg.

Barn som är födda i Sverige och som har vuxit upp i svensk språkmiljö har också språkets grundläggande struktur med sig redan vid skolstarten. De kan t.ex. utföra de mest komplicerade grammatiska operationer när de pratar med sina kompisar utan att någonsin ha läst grammatik. De har insupit ljud och uttal nästan med modersmjölken. De har just ett modersmål. Det är detta språk skolan utgår ifrån i modersmålsundervisningen.

För de barn och ungdomar som har svenska som sitt andra språk är situationen annorlunda. De har inte den bas i det svenska språket som infödda svenska elever naturligt har tillägnat sig. De har ett annat språk i botten som kommer att ge särskilda kvaliteter åt det nya språket svenska när de väl har lärt sig det. De har särskilda livserfarenheter som kommer att berika svenskan.

Frågan är hur undervisningen i skolan skall bli så bra som möjligt för dessa elever. De måste få en undervisning som tar hänsyn till det språk och de erfarenheter de faktiskt har. Enkelt uttryckt är principen denna: Om invandrarelever skall få en språkbehärskning som är likvärdig med den som infödda svenska elever kan få måste deras undervisning vad gäller mål, innehåll och metod ha sin särskilda profil. Här stödjer jag mig på praktiska och teoretiska erfarenheter. Det är bakgrunden till att jag velat återinföra svenska som andraspråk som särskilt ämne och ge det status som reguljär undervisning kontinuerligt integrerad i elevernas studiegång.

Beatrice Asks fråga är ställd på ett sådant sätt att jag misstänker att hon missuppfattat vad det är frågan om. Svenska som andraspråk är inte "lättare" än modersmålssvenska och därför inte något elever kan läsa för att få ett högre betyg. Det är min uppfattning att kursplanerna i svenska som andraspråk bör utformas så krävande att godkänt betyg i svenska som andraspråk från gymnasieskolan eller den gymnasiala vuxenutbildningen skall kunna ge allmän behörighet till högskolestudier. Kursplanerna bör även kunna utgöra grund för Svenska C. Svenska som andraspråk är alltså inte någon sämre variant av den "riktiga" svenskan utan ett annat ämne. Det är ett ämne som utgår från att männi-

skor som inte är födda in i språket måste lära sig svenska som ett främmande språk.

Herr talman! Jag oroar mig i första hand för att invandrarelever inte lär sig svenska ordentligt. Det är invandrarelevernas bristande kunskaper i svenska som är det stora problemet i sammanhanget. Det är just därför som jag har valt att återinföra svenska som andraspråk som ett fullvärdigt ämne med egen kursplan på alla nivåer i skolsystemet. Jag tänker alltså inte försöka förhindra att elever med invandrarbakgrund väljer detta ämne i gymnasieskolan. Jag hoppas tvärtom att många läser svenska som andraspråk därför att det ger dem bra möjligheter att lära sig svenska.

Anf. 43 BEATRICE ASK (m)

Herr talman! Låt mig börja med att tacka skolministern för svaret. Bakgrunden till min fråga är regeringens proposition 174. Där föreslås bl.a. att ämnet svenska som främmande språk skall bli ett kärnämne i gymnasiet som kan ersätta eller vara ett alternativ till ämnet svenska. Det skall även vara ett ämne där eleven kan få betyg.

Skälet till att det föreslås – och nu citerar jag propositionen – är att svenska som andraspråk bör "utgöra ett alternativ till ämnet svenska för elever som har ett annat första språk än svenska och som ännu inte har nått så långt i sin språkfärdighet i svenska att de obehindrat kan följa undervisningen i ämnet svenska."

Mycket tydligare än så kan det faktiskt inte sägas att det handlar om en något enklare kurs eller en lugnare takt eller en annan uppläggning för dem som inte klarar av undervisningen i ämnet svenska.

Då är jag – och det är det som är poängen – litet bekymrad över att de elever som har tagit sig till gymnasieskolans nationella program och har med sig godkänt i ämnet svenska från grundskolan frestas att ta den enklare vägen i stället för att fortsätta att bygga på sitt språk. Om den misstanken är riktig, och det tror jag, permanentar regeringen med denna åtgärd ett A- och ett B-språk i Sverige. Det är precis det vi måste ändra på. Vi har redan ett A- och B-språk. Detta är det stora segregationsbekymret i dag.

Jag måste fråga skolministern om det verkligen är regeringens avsikt att vi inte skall ha samma ambition vad gäller undervisningen i svenska oavsett vilket hemspråk barnen har. Det handlar ju inte om barn som kommer från andra länder. Det handlar ofta om barn som är födda i Sverige och har gått på svenskt dagis och i svensk grundskola.

Anf. 44 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Herr talman! I gymnasieskolan gäller regeln att de elever som har ett annat språk än svenska som hemspråk och som behöver och önskar delta i undervisning i svenska som andraspråk skall kunna få göra det.

Beatrice Ask tar upp ett problem där hon misstänker att elever av taktiska skäl skulle välja ett annat ämne, att välja att läsa svenska som andraspråk, trots att dessa elever inte skulle vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk. Det är detta som ligger bakom Beatrice Asks fråga.

Man kan självfallet inte utesluta att vissa elever kan hamna i en sådan situation. Men om vi ser till de problem som vi i dag har i gymnasieskolan och i ungdomsskolan över huvud taget är det stora problemet att elever går i skolan och har otillräckliga och ytliga kunskaper i svenska. Det visar sig att många elever talar och skriver en till synes bra svenska när de påbörjar sina gymnasiestudier. Men det har visat sig att eleverna ofta har ganska ytliga kunskaper i det svenska språket. När gymnasiestudierna kräver mer fördjupade kunskaper uppstår problem. Då uppenbaras vilka ytliga kunskaper man har haft i det svenska språket.

Därför måste de elever som har en annan utgångspunkt än de elever som har svenska som modersmål ha rätt att få en undervisning som utgår ifrån ett annat sätt att lära sig. Man lär sig svenska på ett annat sätt om man har ett annat modersmål än svenska. Detta är bakgrunden till ämnet svenska som andraspråk. Jag tycker att den viktiga utgångspunkten för oss och för regeringen är och måste vara att alla elever i den svenska skolan skall få så goda svenskkunskaper som möjligt. Vi skall inte utgå från att man kommer att använda regler för att försöka fuska sig fram. Det ligger implicit i Beatrice Asks fråga.

När det gäller den konkreta frågan om nivåerna är det regeringens ambition att nivåerna och kraven i ämnet svenska som andraspråk skall vara mycket höga. Skolverket har fått i uppdrag att komma med förslag till kursplan i svenska som andraspråk. Vi kommer att få anledning att återkomma till de konkreta kravnivåerna när kursplanerna är klara.

Anf. 45 BEATRICE ASK (m)

Herr talman! Jag behöver ingen undervisning i de skillnader som finns när det gäller språkinlärning beroende på vilket hemspråk man har. Det stora problemet är naturligtvis att många elever med invandrarbakgrund talar dålig svenska. Det kan vi vara överens om. Det kräver olika insatser och olika typer pedagogik.

Men det problem som jag tar upp i frågan är ju att vi av erfarenheter från allmän och särskild kurs i engelska och matematik för elever generellt vet att elever frestas att ta den enklare vägen. Min fråga i detta sammanhang var om inte ministern var litet bekymrad över att invandrarelever skulle frestas att ta den enklare vägen och inte lära sig tillräckligt god svenska. Jag har ändå den uppfattningen att goda kunskaper i svenska är a och o för alla om man skall läsa vidare och om man skall kunna få ett arbete. Det är detta den här frågan handlar om.

Förslaget innebär faktiskt att man kan välja svenska 2 och få betyg där som man sedan får använda i stället för det som man skulle ha fått i ämnet svenska.

Anf. 46 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Herr talman! Jag kan försäkra Beatrice Ask att det är regeringens avsikt att ämnet svenska som andraspråk inte skall vara – och heller inte är i dag – någon lättare väg än ämnet svenska. Det är ingen lättare kurs än svenskämnet. Det är ingen enklare väg än att läsa ämnet svenska.

Det är ett annat ämne. Det är det som är bakgrunden till att det också skall ha en egen kursplan och en egen betygssättning. Det handlar inte bara om pedagogik, utan också om vad ämnet innebär. En modersmålsundervisning är någonting annat än undervisning i ett språk som man inte har som modersmål.

Den konkreta diskussionen om nivåerna kommer vi dock att kunna föra på ett bättre sätt när förslaget till kursplaner är färdiga. Då kan vi också göra de jämförelserna. Men vi har självfallet inte för avsikt att införa några generellt lättare vägar. Det är en annan väg. Det är en väg som jag är övertygad om passar bättre för de elever som inte har svenska som modersmål och som är de enda elever som är berättigade att läsa det ämnet.

Anf. 47 BEATRICE ASK (m)

Herr talman! Det gläder mig att regeringen har ambitionen att det inte skall vara någon nivåskillnad mellan ämnet svenska som främmande språk och ämnet svenska. Likväl är skälet till att man vill ha två ämnen att det finns elever som inte har tillräckligt mycket kunskaper i svenska för att kunna följa med i den vanliga undervisningen.

Socialdemokraterna och Moderaterna har olika uppfattningar om kursplanerna. Men de kursplaner som vi numera har i den svenska skolan är sådana att de skall ange målet – vad man skall uppnå och vad man skall sträva efter. Jag tycker då att det ger fel signaler om man pekar ut att vi skall ha olika kursplaner för elever med olika bakgrund i ett så centralt ämne som det språk som talas i det här landet.

Jag tror också att vi får återkomma när vi får läsa kursplanerna. Men jag tror inte att vi skall blunda för det problem som jag har tagit upp, nämligen att man riskerar att skicka fel signal och att man riskerar att elever får sämre kunskaper att gå vidare med än vad de annars skulle ha haft.

Anf. 48 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Herr talman! Jag vill bara understryka att anledningen till att det kommer att finnas två kursplaner – en i ämnet svenska och en i ämnet svenska som andraspråk – självfallet inte är att det finns olika ambitionsnivåer för olika elevgrupper.

Bakgrunden är att det är olika ämnen. Olika ämnen kräver olika kursplaner och olika betygssättning. De är olika till sin karaktär. Det är stor skillnad på att läsa modersmålssvenska och att läsa svenska som ett andraspråk.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1994/95:431 om Postens medlemskap i SAF

Anf. 49 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Herr talman! Karl-Erik Persson har frågat mig om jag är beredd att stoppa Postens inträde i SAF.

Karl-Erik Persson undrar om det är rimligt att Posten som ägs av staten skall gå in i en organisation som bl.a. är motståndare till statlig verksamhet.

Posten har precis som flera andra statliga bolag, t.ex. Telia, valt att bli medlem i ett SAF-förbund. Postens styrelse fattade i december förra året beslutet att gå med i arbetsgivarorganisationen Alliansen. Posten kommer därigenom att anslutas till Alliansen fr.o.m. den 1 juli i år.

Det finns både för- och nackdelar med företagens medlemskap i en arbetsgivarorganisation av SAF:s typ. En fördel är den möjlighet att skapa likvärdiga löne- och anställningsvillkor som uppstår då samtliga företag inom en bransch arbetar under samma kollektivavtal. En nackdel är naturligtvis de politiska värderingar som SAF centralt ger uttryck för.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att Posten i sin ansökan om medlemskap i SAF begärt undantag som innebär att man inte kommer att delta i finansieringen av SAF:s opinionsbildande verksamhet.

För närvarande pågår ett beredningsarbete i regeringskansliet med avseende på samtliga statliga bolags arbetsgivartillhörighet.

Mot denna bakgrund avser regeringen inte *nu* att agera när det gäller Postens inträde i SAF.

Anf. 50 KARL-ERIK PERSSON (v)

Herr talman! Jag får tacka kommunikationsministern för svaret. Det mest positiva var nog det som statsrådet sade i slutet av sitt svar, nämligen att man ser över samtliga statliga bolags arbetsgivartillhörighet.

I övrigt gav svaret upphov till en mängd frågor. Det talas om att man skall uppnå likvärdiga lönevillkor. Det kan man faktiskt uppnå även på andra sätt. SAF vill egentligen inte uppnå likvärdiga löner, såvitt jag förstår. SAF propagerar hårt för att vi skall ha olika löner, eftersom det skulle vara moroten. Det finns ingen möjlighet att uppnå likvärdiga löner på det här sättet.

Det sades att Posten har begärt undantag när det gäller finansieringen av SAF:s opinionsbildande verksamhet. Jag förstår inte riktigt hur det skall gå till. Hur skall man kunna få ett undantag? Hur skall man kunna påverka hur en organisation som man betalar medlemsavgift till använder pengarna?

Som jag ser det har SAF många gånger inte velat förhandla, och därför har konflikter uppstått. Man deltar inte i partssammansatta styrelser osv. SAF:s linje är att allt skall bestämmas lokalt. Företagen har egentligen ingen nytta av SAF över huvud taget. SAF har, som jag ser det, utvecklats mer eller mindre som en politisk maktapparat långt ut på högerkanten. Det är bekymmersamt för de fackliga organisationerna inom framför allt Posten. De statliga företag som har gått med har inte velat ha den här utvecklingen.

Det finns en brist här, eftersom den statliga verksamheten skall ha ett samhällsansvar. Det tror jag inte att man kan uppfylla om man är med i en sådan organisation som SAF.

Anf. 51 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Herr talman! Det var en ordentlig plädering för att det skall vidtas åtgärder omgående och att samtliga bolag i så fall skall lämna SAF. Karl-Erik Perssons fråga handlade om Postens inträde i SAF. Jag kan i och för sig förstå det, eftersom det var detta som råkade få uppmärksamhet i media.

Om man skall göra någonting, tror jag att det är mycket viktigt att man gör det generellt för de bolag som är på väg in i eller som är inne i SAF. Det får inte vara olika villkor för olika statliga bolag. Det gäller t.ex. Vattenfall, Apoteksbolaget, Telia och Posten.

Detta, herr talman, är bakgrunden till att vi inom regeringskansliet ser över den här frågan så att vi får samma villkor för samtliga bolag. Det finns, som sagt, för- och nackdelar med båda systemen.

Anf. 52 KARL-ERIK PERSSON (v)

Herr talman! Jag kan tillägga att SSAB och LKAB också är med i SAF.

I och med att man från regeringen talar om ett beredningsarbete måste det väl innebära att man skall se över alla de bolag som är med i SAF. Man måste se över om dessa bolag över huvud taget skall vara med i den organisationen. Det tycker jag är bra.

Jag vet inte om jag använde hårda ord, jag försöker beskriva SAF så som jag upplever att organisationen har agerat. Som riksdagsledamöter vet vi att SAF är den största lobbyorganisationen. Vi får mängder av material därifrån. Man kan inte precis beskylla det för att vara vänsterpropaganda. Det är helt andra saker som de kommer med. Därför tycker jag att det är litet bekymmersamt att statliga företag skall vara med i den verksamheten.

Anf. 53 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Herr talman! Visst är det så som Karl-Erik Persson säger. Det är just det som är bakgrunden till att vi skall se över det här. Men det är faktiskt viktigt att vi håller efter även s.k. förändringar i den andra riktningen och har ordning och reda – om vi nu jämför med vad som skedde under den förra regeringsperioden.

Anf. 54 KARL-ERIK PERSSON (v)

Herr talman! Jag håller helt med om att det är mycket bra med ordning och reda, oavsett vad man sysslar med.

Jag tror inte att vi kommer längre i den här diskussionen, men jag hoppas verkligen att det här går ganska fort och att det slutar med att man inte kommer att vara kvar i SAF.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1994/95:430 om Riksrevisionsverket och Statens löne- och pensionsverk

Anf. 55 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Görel Thurdin har frågat mig om regeringen avser att ändra på det förhållandet att Riksrevisionsverket (RRV) är representerat i styrelsen för Statens löne- och pensionsverk (SPV), bl.a. mot bakgrund av att, som det heter i frågan, verksamheterna vid de bägge myndigheterna konkurrerar med varandra.

Låt mig först ge bakgrunden till varför RRV är representerat i SPV:s styrelse.

Under slutet av 80-talet fick SPV och RRV regeringens uppdrag att utveckla datasystemen inom det personaladministrativa respektive det ekonomiadministrativa området. Det var frågan om en avancerad utveckling av ADB-systemen. För staten som helhet var det angeläget att RRV och SPV kunde dela med sig av de erfarenheter som vanns inom respektive myndighets utvecklingsarbete, vilket förutsatte någon form av samordning och samarbete. För att ge goda förutsättningar för detta samarbete utsåg regeringen den person inom RRV som var ansvarig för utvecklingen av systemverksamheten till representant i SPV:s styrelse.

Arbetsfördelningen mellan RRV och SPV klargjordes i samband med att den dåvarande regeringen i 1993 års budgetproposition (prop. 1992/93:100 bil. 8, s. 6-15) redogjorde för det administrativa stödet till myndigheterna. Ansvarsfördelningen mellan RRV och SPV påverkades inte av de då föreslagna förändringarna. RRV har ett ansvar för utvecklingen och stödet till de statliga myndigheterna vad gäller ekonomiadministrativa system, medan SPV har samma ansvar vad gäller personaladministrativa system. Den borgerliga regeringen fann då heller ingen anledning att ändra på förhållandena vad gäller sammansättningen av SPV:s styrelse.

Vi kan dock konstatera att både de ekonomi- och personaladministrativa systemen inom staten har utvecklats väsentligt sedan slutet av 80-talet. Denna utveckling fortsätter även framgent. Vi står således i dag inför en annan situation än vad vi gjorde då.

Inom regeringen pågår en översyn av myndigheternas ledningsformer. En utgångspunkt för översynen är att insyn kan tillgodoses även i andra former än styrelserepresentation. I detta sammanhang prövas således även styrelserepresentationen i myndigheternas styrelser. Regeringen överväger inom ramen för denna översyn frågan om det i dag finns andra mer lämpliga samarbetsformer mellan RRV och SPV än de nu gällande som ger bättre förutsättningar för ett gott samarbete mellan RRV och SPV. Regeringen överväger också att låta myndigheterna redogöra för hur samarbetet förflutit.

Anf. 56 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c)

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret.

Tyvärr har regeringen missförstått min fråga. Jag ifrågasätter inte alls möjligheten för RRV, Riksrevisionsverket, att följa verksamheten genom att sitta i styrelsen och medverka till beslut där. Jag ifrågasätter

det faktum att Riksrevisionsverket bedriver konkurrerande verksamhet och samtidigt är reviderande myndighet. Man har alltså misstolkat syftningen när det gäller ordet detta i sista stycket i min fråga. Det syftar på det andra stycket, nämligen på att man bedriver konkurrerande verksamhet.

Auktoriserade revisorer – jag utgår från att det även gäller godkända revisorer – har nämligen i andra avseenden krav på sig att inte bedriva en sådan verksamhet som kan rubba förtroendet när det gäller opartiskhet och självständighet.

I det här fallet finns det faktiskt en stor risk. Riksrevisionsverket bedriver en sådan här verksamhet samtidigt som det är revisionsmyndighet. Det kan i förlängningen rubba förtroendet.

Det var egentligen detta som min fråga gällde. Med anledning av detta frågar jag finansministern om han inte också tycker att det är viktigt att statens reviderande människor står fria och obundna i förhållande till konkurrerande verksamheter.

Anf. 57 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Görel Thurdin och jag har inga delade meningar om detta. Om det skulle visa sig att RRV bedriver verksamhet som gör att trovärdigheten som revisionsaktör på något sätt skadas måste man naturligtvis hävda att revisionen är kärnan i verksamheten.

När vi har tittat på det här har vi inte funnit att så är fallet. Mot bakgrund av att Görel Thurdin har lång erfarenhet av verksamheterna finns det självfallet anledning att ta sig en förnyad titt på detta. Det handlar också om den eventuella konflikten när det gäller RRV:s roll att granska exempelvis prissättning. I sak har man faktiskt inte till uppgift att granska annat än att prissättningen följer statens regelverk.

Vi har tittat på det här och haft den här aspekten för ögonen, men vi har inte funnit sådana problem som Görel Thurdin befarar. Det här är ingen politisk fråga eller någon prestigefråga. Detta är naturligtvis någonting som skall hanteras med utgångspunkt i att RRV:s goda anseende och självklara ställning skall hävdas. Vi skall titta på detta en gång till i lugn och ro.

Anf. 58 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c)

Herr talman! Det är alldeles utmärkt att finansministern markerar att det är viktigt att revisorer står fria och obundna.

Man måste nog tillstå att det är en något konstig konstruktion. Statens löne- och pensionsverk bedriver så att säga en reell konkurrerande verksamhet och utvecklar dessa administrativa lönesystemen. Sedan gör Riksrevisionsverket något liknande.

Jag har hört att man menar att detta sker i olika avdelningar. Men när det handlar om myndigheter vet vi ju att det gäller att avgränsa oerhört noggrant och tydligt, om man skall bedriva en verksamhet. Jag ifrågasätter egentligen att statens revisorer över huvud taget skall vara inblandade i sådant.

Anf. 59 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Om detta på något sätt skadar trovärdigheten när det gäller revisionen ifrågasätter jag också det. Vi har vid denna granskning inte funnit att det är så. Men det är möjligt att det som Riksrevisionsverket och SPV kan erbjuda har blivit allt mer lika – allteftersom de administrativa systemen har utvecklats genom åren – och att vi nu befinner oss i ett läge då det skall göras en ordentlig boskillnad. Det har jag ingen uppfattning om, men man kan inte utesluta en sådan situation.

För mig är det viktigt att klart markera att det är revisionen som är kärnan i verksamheten och att den kärnan skall vårdas. Det är helt naturligt.

Anf. 60 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c)

Herr talman! Jag tar finansministern på orden och utgår från att man kommer att titta ytterligare på den här frågan just med tanke på att det sker en sådan kraftig förändring på det här området.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1994/95:438 om lagen om offentlig upphandling

Anf. 61 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Rigmor Ahlstedt har frågat mig om regeringen avser att vidta några åtgärder för att minimera riskerna för att lagen om offentlig upphandling försvårar för det lokala småföretagandet.

Upphandling skall göras affärsmässigt. Kort uttryckt skall det billigaste och bästa anbudet vinna. Det finns i det avseendet ingen skillnad mellan de nya och de gamla reglerna.

Frågeställaren verkar emellertid efterlysa åtgärder från regeringens sida som gör det möjligt att genom upphandling gynna lokala småföretag, dvs. att på ej affärsmässig grund rikta sin upphandling till vissa företag. En sådan ordning skulle snedvrida konkurrensen i den offentliga upphandlingen och skulle dessutom försvåra för små och medelstora företag att få förtroende för att den offentliga upphandlingen sköts på ett sakligt och affärsmässigt sätt.

Anf. 62 RIGMOR AHLSTEDT (c)

Fru talman! Tack så mycket, finansministern, för svaret! Tyvärr måste jag nog säga detsamma som Görel Thurdin sade nyss. Det verkar som om han har missuppfattat min fråga. Jag menar inte alls att man skall upphandla så att småföretag på något viss gynnas – vad man nu menar med gynnas.

Jag vill lyfta fram den debatt som vi bl.a. för här i riksdagen om att nya arbetstillfällen finns och skapas i de små företagen.

I dag ser vi dess värre att småföretagare, främst på landsbygden, inte har möjlighet att genom upphandling konkurrera med t.ex. kom-

munala bolag. Det gäller t.ex. trafikförsörjningen på landsbygden. Jag skulle önska att det fanns enklare regler som gjorde att konkurrensen inte snedvreds så att de stora företagen, som oftast är skattesubventionerade, gynnas. Jag undrar hur finansministern ser på den saken.

Anf. 63 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Det finns ingenting i dagens regelverk som hindrar en upphandlande myndighet att rikta en del av upphandlingen mot exempelvis en viss kommundel. Det kan exempelvis gälla en stor upphandling av kollektivtrafik. Det behöver inte handlas upp som en enda stor klump. Bitar av upphandlingen kan riktas mot mindre entreprenörer.

Lagen om offentlig upphandling medger den typen av frihet hos den som handlar upp. De nya EU-reglerna, som har gränsvärdet 1,6 miljoner, är heller inte oförenliga med ett sådant synsätt. Jag förutsätter att man gör likadant som man har gjort tidigare när man handlar upp i kommunerna.

Man iakttar korrekthet. Det är viktigt för företagarnas och också för skattebetalarnas del. Man ser också i ett sådant sammanhang till möjligheterna att ge de små företagen en rimlig chans att vara med och lämna sina anbud på de delar av det stora budet som de klarar av att leverera.

Anf. 64 RIGMOR AHLSTEDT (c)

Fru talman! Det tycker jag var ett mycket intressant svar. Min följdfråga är: Hur når man ut med den informationen till kommunerna och lokala trafikföretag, tillsammans med olika kommuner och landsting?

Hur når vi ut med denna information? Det sker tyvärr inte i dag på det viset som finansministern säger. Jag skulle önska att det skedde så. Hur når vi ut med information så att man förstår att det är möjligt att göra på det sättet?

Anf. 65 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag är övertygad om att de känner till att det är möjligt att göra på detta vis. De kommunala upphandlarna, och i det här fallet ofta stora landstingskommunala bolags upphandlare, är säkert väl informerade om lagen om offentlig upphandling. Men de har gjort andra bedömningar i bolagsstyrelsen, kommunstyrelsen eller landstingsstyrelsen och beslutat att inte skilja på upphandlingsförfarandet.

Det är ingenting i regelverket som hindrar dem, utan det är i så fall ett lokalt beslut som har fattats. Debatten får då drivas lokalt. De resultat som jag har sett av sådana debatter har ofta varit att man gett ett utrymme för de lokala företagen att vara med och konkurrera på lika villkor, och det tycker jag är viktigt.

Anf. 66 RIGMOR AHLSTEDT (c)

Fru talman! Jag tycker att det är ett väldigt bra svar jag får av finansministern. Jag är faktiskt nöjd med det svaret. Men jag är mycket missnöjd med hur det går till ute i kommunerna.

Jag är inte så övertygad om att man vet exakt hur man skall handlägga saker och ting. Man har t.o.m. gått till tings för att få en dom i sådana här frågor och har fått dom på att man icke får gå ut och upphandla på det sätt som finansministern säger.

Jag tar med mig det som här har sagts, och jag tänker föra debatten vidare på lokal nivå.

Anf. 67 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Man skall kanske vara försiktig när man drar slutsatser från muntliga svar i riksdagen jämfört med tingsrättsdomar. Det kan vara så att det finns väldigt många omständigheter i domarna som varken jag eller Rigmor Ahlstedt känner till. Man skall vara försiktig när man drar paralleller.

Anf. 68 RIGMOR AHLSTEDT (c)

Fru talman! Det jag känner till är att småföretagare vid upphandling när man skall upphandla trafik, färdtjänst och skolskjutsar icke blir behandlade på sådant sätt som finansministern nu har sagt. Jag tycker att det är bra att finansministern tar litet avstånd från sådana saker.

Jag förväntar mig nu att det ute i landet förs en rejäl diskussion så att man ger småföretagen chansen att hålla landsbygden levande. Det är otroligt viktigt. Det handlar ofta om kombinationsföretag. Man kanske har en lanthandel och driver också något sidoföretag. Det är viktiga frågor för vår landsbygd, och det är mycket viktiga frågor för småföretagens utveckling.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1994/95:439 om ansvaret för finanspolitiken

Anf. 69 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Johan Lönnroth har frågat mig som finansminister om vad jag tänker göra för att motverka den oklarhet om ansvaret för finanspolitiken som kan ha förorsakats av riksbankschefens uttalanden. Enligt Lönnroth har riksbankschefen Urban Bäckström vid ett flertal tillfällen under senare tid offentligt kritiserat den av regering och riksdag förda finanspolitiken, vilket enligt Lönnroth har försvårat budgetsaneringsarbetet.

Regeringens ansvar för finanspolitiken följer av regeringsformen och riksdagsordningen. Riksbankens ansvarsområde är avgränsat och väl definierat i regeringsformen och i lagen om Sveriges riksbank. Jag anser således inte att det föreligger någon oklarhet på detta område.

Anf. 70 JOHAN LÖNNROTH (v)

Fru talman! Jag får tacka finansministern för ett kort och kärnfullt svar. Att det finns en lag än ändå ganska bekant. Men det betyder inte att det inte finns några problem. Det är ingen tvekan om att riksbankschefen balanserar på gränsen till lagstiftningen.

I dagens nummer av Dagens Industri upprepar Lars Tobisson det gamla kravet från borgerligt håll om att vi skall få en ny lag som ger riksbankschefen större självständighet i förhållande till politikerna.

Jag uppfattar situationen som att riksbankschefen redan har börjat leva efter denna nya lag. Han går ut och uttalar sig om att finanspolitiken saknar trovärdighet, och han pläderar för ett svenskt medlemskap i den monetära unionen. Det är klara och tydliga politiska uttalanden.

Jag är övertygad om att även finansministern ibland grubblar över den här problematiken. Jag begriper anledningen till att finansministern ger mig det här oerhört korta och kärnfulla svaret på frågan.

Anf. 71 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Ställningstagandet om den europeiska monetära unionen skall ske här i riksdagen. Det sades i folkomröstningskampanjen, och det ligger fast.

Dessutom är det otvetydigt så, att riksbankschefen och riksbanksfullmäktige har sitt ansvarsområde noga definierat i lagstiftningen. Det finns inte någon anledning för mig att gå in och värdera hur den lagstiftningen upprätthålls.

Anf. 72 JOHAN LÖNNROTH (v)

Fru talman! Vi är nu medlemmar i EU. Finansministern vet ju lika väl som jag att det nu rasar en mycket livlig debatt om hur man skall tolka olika lagar och regler i Maastrichtfördraget.

Det förs en diskussion om vi skall försöka förändra överenskommelsen om bl.a. Riksbankens ställning, som ingår i Maastrichtfördraget. Riksbankschefen företräder i dag Sverige i ett antal viktiga internationella instanser där man diskuterar dessa frågor.

Det kan inte vara så enkelt, finansministern, att den här problematiken bara avgörs av vad som står på papperet i den svenska lagstiftningen. Det håller på att utvecklas en praxis, där den nuvarande riksbankschefen utvecklar en mycket tydlig och klar politik med vissa bestämda förtecken.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1994/95:440 om budgetunderskottet

Anf. 73 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Margareta E Nordenvall har frågat om vilka åtgärder finansministern tänker vidta för att få ned budgetunderskottet.

Låt mig först få erinra om att när regeringen tillträdde för drygt sex månader sedan så möttes den av beskedet från Riksrevisionsverket att upplåningsbehovet under innevarande budgetår hade stigit till 240 miljarder kronor. Det var regeringen Bildts slutsaldo, och det är min startpunkt.

Regeringen har sedan dess lagt fram ett konkret program för stabilisering av de offentliga finanserna och för att få ner budgetunderskottet.

Till de 18 miljarder kronor – huvudsakligen i skattehöjningar – som regeringen Bildt mäktade med har vi lagt ytterligare 95 miljarder kronor i utgiftsminskningar och inkomstförstärkningar. Tillsammans utgör detta ett av de kraftfullaste saneringsprogram som lagts fram i något jämförbart land.

Regeringen kommer att om en vecka lägga fram sin kompletteringsproposition för riksdagen. Därvid kommer vi också att redovisa en reviderad nationalbudget som tar hänsyn till hur ekonomin och finansmarknaderna utvecklats sedan årsskiftet. Jag tänker inte nu gå in på innehållet i den kommande propositionen.

Anf. 74 MARGARETA E NORDENVALL (m)

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret på min fråga. Frågan kan framstå som väl tillspetsad. Ämbetsmannaregeringar har inte funnits i Sverige sedan 1921. Det är dock en verklighet i ett annat EU-land, nämligen Italien.

Jag delar finansministerns oro för den kommunala ekonomin. Att låna till driften är oacceptabelt, särskilt i en högkonjunktur.

Men jag känner en ännu större oro för statens ekonomi. Det känns som om vi har tappat kontrollen i en störtloppsbacke. Det tar lång tid att gå uppför, men det går rasande fort utför. Sveriges framtid står nu på spel. Vi står inför en ekonomisk kris. Vi står också som politiker inför en förtroendekris. Bådadera måste vi klara upp. I förlängningen kan vi annars få en demokratisk kris, och då kan faktiskt någon form av ämbetsmannaregering bli verklighet.

Som politiker kan vi inte blunda för verkligheten, inte blunda för det faktum att vi är beroende av marknaden. Med en statsskuld som närmar sig 100 % av BNP är vi i högsta grad beroende av marknaden. Att då höra vår statsminister och flera statsråd yttra att staten skall styra marknaden framstår som fullständigt osannolikt. Marknaden är vi själva, AP-fonder och pensionsfonder, och vi skall inte heller glömma bort inhemska och utländska långivare och investerare.

Nej, det enda sättet att få kontroll över marknaden är att först få kontroll över den egna ekonomin. Då räcker det inte med små sparpaket. Vi har definitivt inte råd med fler utgifter eller minskade intäkter i form av sänkt matmoms. 8 miljarder motsvarar kostnaden för halva barnbidraget till 1,8 miljoner barn.

Vi har varken råd eller tid att diskutera historien, utan det krävs att all kraft koncentreras på att lösa dagens ekonomiska kris. Det som har gjorts hittills är inte tillräckligt.

Hur tänker finansministern skapa förtroende för den ekonomiska politiken?

Anf. 75 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! En sak är vi överens om: Det som har gjorts hittills är inte tillräckligt. Jag tror också att vi är överens om en sak till. Det är att ekonomins kris, om man inte löser den, förr eller senare också blir demokratins kris. Därför är det oerhört viktigt att det saneringsarbete som vi nu har inlett får fullföljas.

Jag kan förstå om Margareta Nordenvall inte vill diskutera historien. Hon representerar trots allt ett parti som drev den enda vägens politik – den enda sanna lösningen på de problem vi stod inför – och som lyckades med bedriften att fördubbla statsskulden på tre år och tiodubbla budgetunderskottet på samma tid.

Det är från den startpunkten jag och den regering jag tillhör har fått börja. Det är kanske jag som skall vara generös och säga att vi inte skall diskutera historien. Låt den ligga. Men när Nordenvall angriper regeringen och statsministern och dessutom kostar på sig lyxen att flott erbjuda sig att inte diskutera historien tar jag mig ändå friheten att påpeka att det inte var nuvarande regering som åstadkom det brutala facit vi har att hantera. Det skall ändå sägas innan man pratar om ämbetsmannaregeringar.

Anf. 76 MARGARETA E NORDENVALL (m)

Fru talman! Det gläder mig att finansministern inser att den ekonomiska krisen faktiskt inte är löst, att man från regeringens sida inte har gjort tillräckligt och att det också är sant att en demokratisk kris kanske stundar. Jag är tacksam att den insikten finns.

Jag har ingenting emot att diskutera historien. Det skulle jag gärna göra. Men jag tror att regeringen i dagens läge ändå bör satsa på att ta itu med de problem som faktiskt finns.

Jag tror att det är oerhört väsentligt att vi får ett brett politiskt samarbete i Sverige för att kunna ta itu med problemen. På något sätt måste vi få ett förtroende hos marknaden.

Hur tänker finansministern stimulera att det svenska och gärna även det utländska kapitalet investeras innanför Sveriges gränser? Hur vill man öka tillväxten i Sverige?

Anf. 77 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! För mig är den viktigaste utgångspunkten att vi har svenska folkets förtroende. Folket är vår uppdragsgivare – inte marknaden. Glöm aldrig det.

Vi skall agera på ett sådant sätt att Sverige som nation och våra samlade ekonomiska förehavanden är så välskötta att internationella kapitalplacerare skall tycka att det är attraktivt att ha pengar i Sverige.

Det sker genom att vi jämför Sverige med andra länder, genom att vi ser till så att de obalanser vi nu har rättas till och genom att vi ser till att vi är konsekventa och uthålliga. Det är nödvändigt att vi gör det i brett samförstånd i riksdagen.

Vad vi nu kan se är en mycket konstruktiv öppning över den gamla många gånger mycket destruktiva blockgränsen. Det är en mycket konstruktiv öppning som har skett mellan socialdemokratin och Centern. När det samarbetet utvecklas och när vi nu tar initiativ för att sanera statsfinanserna är också andra partier välkomna att vara med.

Men glöm inte en sak: Skall vi lyckas med detta med bibehållen respekt från svenska folket är den rättvisa fördelningen av de bördor som skall bäras en helt avgörande fråga.

Anf. 78 MARGARETA E NORDENVALL (m)

Fru talman! Finland har faktiskt lyckats att skapa en krismedvetenhet där fem partier från vänster till höger kan samarbeta. Man har genomfört ett sparpaket på 34 miljarder. Det motsvarar det dubbla om man relaterar det till Sveriges BNP. Det är en åtgärd som faktiskt har ingett förtroende och stärkt marken.

Man skulle önska att man kunde få samma effekt i Sverige av våra ekonomiska paket.

Det behövs klara spelregler för att återfå förtroendet för svensk politik. Då går det inte att från en dag till en annan ändra reglerna för pensionssparandet. Det är dessutom oklokt att tro att de som pensionssparar i stället tänker konsumera. Pengarna lär i stället investeras utanför landets numera öppna gränser. När kapitalet försvinner följer kompetensen snart efter. Det är tyvärr en bister verklighet redan.

Riksrevisionsverket har nyligen publicerat en balansräkning över statens skulder och tillgångar 1993/94 som visar ett underskott på 250 miljarder – ett underskott som sannolikt fördubblats. Hur ser finansministern på detta? Hur vill finansministern skapa tillväxt i Sverige? Jag återkommer till frågan.

Anf. 79 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Det sista är sant. Statsskuldens utveckling är dramatisk. Det är en situation som den nya regeringen alldeles nyss ärvt.

När vi pratar om stabilare regelverk handlar det inte bara om pensionsspararna. Det handlar om dem som är arbetslösa. Det handlar om alla som lever i vårt land som just nu till följd av den statsfinansiella krisen får uppleva att det vi förut kostade på oss inte längre kan vara giltigt.

Jag har aldrig hört Nordenvall eller någon annan moderat på något sätt uttrycka besvikelse över att man har fått förändra de sociala förmånerna. Men när de 10 % av pensionsspararna som är mest gynnade i landet skall få ändrade villkor tas det som intäkt för att man ändrar i stabila regelverk. Det är ett uttryck för den bristande känsla för rättvis fördelning som gjorde att den enda vägens politik havererade och lämnade efter sig det statsfinansiella moras vi nu har att ta reda på.

Anf. 80 MARGARETA E NORDENVALL (m)

Fru talman! Om vi nu skall diskutera spelregler kan vi ta upp någonting annat som regeringen har ändrat på. Jag tycker att det är bra att kvittningsrätt och riskkapitalavdrag återinförs, inte minst för tillväxten, men det hade naturligtvis varit mycket bättre om de aldrig tagits bort. Nu hoppas jag att regeringen kommer att visa att de spelregler man inför också består.

Nu är det inte ord utan handling som gäller. Jag tror att det är oerhört viktigt. Det behövs kraftfullare tag än de åtstramningar man hittills har gjort. Det krävs ett brett politiskt samarbete som siktar framåt för Sveriges bästa och där man tar avstånd från den egoistiska partipolitiken.

Hur tänker finansministern återskapa förtroendet för det politiska systemet i Sverige?

Anf. 81 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag blir så hjärtligt trött på dessa klämkäcka tag. Herregud! Fru Nordenvall och hennes partikamrater har ju haft ansvaret. Varför provade man ingenting av den retorik som nu flödar från talarstolen? Har man ingen skam i kroppen? Man låtsas som om ingenting har hänt sju månader efteråt. Det är minst sagt, fru talman, ett uttryck för den politiska kris som detta land skulle ha kunnat störtas in i om den typen av krafter hade fått fortsätta att styra.

Fru Nordenvall tog upp Finland. Det som skiljer Finland från Sverige är ju att finländarna kom i gång tidigare med sin budgetsanering. Jag skall inte trötta kammaren med att redogöra för vad Sverige sysslade med under de år då finnarna tog krafttag för att få ned sina utgifter. Det är en av de bidragande förklaringarna till att den finska marken i dag är starkare än exempelvis den svenska kronan.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1994/95:433 om antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte

Anf. 82 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Dan Ericsson har frågat mig om vilka åtgärder jag ämnar vidta för att i EU få till stånd ett generellt förbud mot antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte.

Enligt Sveriges anslutningsavtal om medlemskap i Europeiska unionen gäller övergångsbestämmelser bl.a. i fråga om vissa fodertillsatser. Enligt dessa övergångsbestämmelser får Sverige fram t.o.m. den 31 december 1998 behålla bl.a. den lagstiftning som gällde vid anslutningen och som innebär att användning av antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte är förbjuden. Senast vid övergångsperiodens slut skall beslut fattas om Sverige kan behålla sitt förbud även fortsättningsvis. Till grund för den prövningen skall Sverige lämna vetenskapliga redogörelser som motiverar förbudet.

I samband med medlemskapsförhandlingarna presenterades från svensk sida de skäl som vi anser motiverar att användning av antibiotika till djur endast skall få förekomma efter förskrivning av veterinär. Bland de främsta skälen mot en hög och okontrollerad användning av antibiotika kan nämnas ökade risker för resistensbildning hos människor och djur. Den vetenskapliga dokumentation och de bedömningar som vi presenterade vid förhandlingarna är de avgörande orsakerna till det uppnådda förhandlingsresultatet.

I det ständigt pågående arbetet i grupper på olika nivåer inom Europeiska unionen diskuteras bl.a. användningen av antibiotika i foder till djur. De svenska deltagarna framför aktivt våra argument som talar för ett förbud mot användning av antibiotika i tillväxtbefrämjande

syfte. För att samordna och effektivisera det arbete som redan pågår i landet när det gäller utvärderingen av riskerna med antibiotikaanvändningen till djur kommer jag inom kort att tillse att en särskild utredare tillkallas. Utredaren skall sammanställa och för regeringen redovisa de vetenskapliga fakta och bedömningar som underbygger de regler som Sverige nu tillämpar. Utredaren skall även inom ramen för uppdraget initiera de kompletterande undersökningar och studier som bedöms nödvändiga.

Syftet med uppdraget är att den dokumentation som utredaren presenterar skall visa sådana vetenskapligt baserade skäl att innehållet i den svenska regleringen på området kan överföras till att gälla inom hela Europeiska unionen.

Anf. 83 DAN ERICSSON (kds)

Fru talman! Jag vill tacka jordbruksministern för ett, som jag ser det, positivt och offensivt svar på min fråga. Att Sverige fått behålla sitt förbud mot antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte under dessa fyra år var mycket bra. Motivet var, som ministern antydde, bl.a. hälsoskyddsintresset. När det var aktuellt påtalades risken för bakteriell resistens. Om Sverige får in livsmedel från antibiotikabehandlade djur, kommer benägenheten hos de svenska bakteriestammarna att bli resistenta att öka. Man kan se att det i förlängningen kan bli problem med att få rätsida på sjukdomar som vi i dag mycket enkelt kan bota med olika penicillininsatser.

Det måste vara en av jordbruksministerns huvuduppgifter att under de fyra dispensåren påverka övriga EU-länder att få samma synsätt som Sverige. Det framgår av svaret att den ambitionen finns. Det måste bli fråga om en intensiv kontaktverksamhet gentemot andra länder och deras jordbruksministrar. Det bör kanske t.o.m. genomföras en särskild kampanj, med rejäla inslag av planerade aktiviteter, för hur detta budskap skall föras ut till de andra länderna.

Det är utmärkt att ministern vill ta fram ett rejält underlag med dokumentation, vilket vi får hoppas skall komma att räcka för att övertyga andra länder.

Jag vill följa upp med att fråga hur ministern kan tänka sig att överföra sådan här dokumentation, information och kunskap till de andra länderna. Kan man tänka sig någon typ av kampanjverksamhet i denna fråga, som är väsentlig för konsumenterna och för hälsoskyddet? Kan ministern redan nu säga på vilket sätt man offensivt kommer att arbeta för att påverka övriga EU-länder i denna fråga?

Anf. 84 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Vi har i knappt fyra månader varit medlemmar med allt vad det innebär av nyordning på jordbrukets område. Jag har därför litet svårt att i dag tala om en eventuellt kommande kampanj på det här området. Jag kan emellertid referera till den nu pågående diskussionen om djurtransporter och till hur vi arbetar på det området. Jag kan föreställa mig att vi måste arbeta på ett liknande sätt när den frågan är avförd från dagordningen och när vi orkar ta itu med en ny fråga. Så

mycket har jag förstått att det är litet svårt att hålla många sådana här ganska kontroversiella frågor i luften samtidigt.

Jag hoppas för min del att djurtransportfrågan skall vara löst i maj. Jag har rest runt till de olika länderna och deras jordbruksministrar med experter från Sverige. Jag har diskuterat politiskt, och experterna har diskuterat på sin nivå, och det har skett med en viss om än inte stor framgång. Man måste möta den s.k. motståndaren på hans eller hennes planhalva för att där redovisa och utbyta erfarenheter – ja, det är fråga om *hans* planhalva, eftersom det där borta bara finns manliga jordbruksministrar. Jag tror att något liknande måste göras i frågan om tillväxthormoner.

Anf. 85 DAN ERICSSON (kds)

Fru talman! Jag tror att många är imponerade av det arbete som jordbruksministern gör på det här området. Hon driver verkligen frågorna med kraft också ute i EU, inte minst när det gäller djurtransporterna. Det vore bra om den frågan eventuellt kunde avföras från dagordningen i slutet på våren. Vi får hoppas att ministern får möjlighet att träffa också någon kvinnlig kollega framöver.

Vilken tyngd ger ministern just frågan om antibiotikaförbud? Kan den jämställas med den tyngd som frågan om djurtransporterna har? Som jag ser det är det redan i dag oroande att man inte fullföljer exempelvis den kontroll som borde göras vid införsel av livsmedel i landet. Det har av Dagens eko i dag framgått att vi redan nu kan få in smittat kött. Det är oroande för hälsoskyddet att vi kan få resistenta bakteriestammar.

Kan ministern säga vilken tyngd hon ger denna fråga? Är den lika väsentlig som djurskyddet?

Anf. 86 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Om det gäller att mäta frågans tyngd vill jag nog säga att den är lika väsentlig. Det är inte bara resistensutvecklingen som är en riskfaktor, utan det finns också andra riskfaktorer, såsom förändringar i tarmens bakterieflora vilka gör att tarmbakterier som exempelvis salmonellabakterier ökar i animalieproduktionen inom EU-området, inte minst i den tyska hönsuppfödningen.

Många antibiotikas miljöpåverkan är dåligt dokumenterad vad gäller de långsiktiga effekterna på mikrofloran i mark och vatten. Det gäller också vissa foderantibiotika som förorsakar allvarliga allergiska reaktioner hos människor vid direktkontakt osv. Det finns en mängd riskfaktorer som vi kanske inte har talat så mycket om men som är mycket allvarliga.

Den kunskap och den vetenskapliga dokumentation som jag förutser att vi skall kunna samla på oss bör kunna göra ett mycket starkt intryck på de andra medlemsländerna. Jag har under de gångna månaderna lärt mig att det oftast är dokumentation av vetenskaplig art som efterfrågas.

Anf. 87 DAN ERICSSON (kds)

Fru talman! Ministern tar nu upp också litet andra frågor, och jag kan då kanske få göra en komplettering. Vi fick undantag inte bara för antibiotika utan också på en rad andra punkter, vilket ministern snuddade vid. Sedan jag ställde min fråga har man för mig pekat på frågan om mögeltoxiner, där vi har lägre gränsvärden under tre år. Det finns också ett antal andra sådana områden.

Ingår det i den utredning som ministern nu initierar också att få fram en ytterligare vetenskaplig bevisning eller faktagrund som gör att vi kan gå vidare också på dessa områden?

Anf. 88 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Den här utredningen handlar enbart om antibiotika. De andra frågorna får vi ta upp via de arbetsgrupper och expertsamtal som vi hela tiden har. Därmed är inte sagt att de är mindre viktiga, men jag tror att det är angeläget att under den första perioden göra en verklig kraftsamling på antibiotikaanvändningen. Det är den som den här utredaren skall inrikta sig på.

Anf. 89 DAN ERICSSON (kds)

Fru talman! Jag vill bara återigen tacka för svaret. Jag ser fram emot det offensiva arbete som ministern faktiskt aviserar och emot att vi skall få denna utredning genomförd, så att vi med en stark dokumentation skall kunna övertyga det övriga EU om att få bort den här antibiotikaanvändningen. Jag ber att få önska lycka till med detta arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1994/95:445 om Garpenberg

Anf. 90 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Ragnhild Pohanka har frågat mig om jag avser att verka för att avvecklingen av Garpenberg förhindras.

Bakgrunden till frågan är att regeringen i årets budgetproposition med hänsyn till de omfattande besparingar som måste göras på statsbudgeten föreslagit en minskning av Lantbruksuniversitetets anslag med 104 miljoner kronor. Budgetpropositionen behandlas för närvarande av riksdagen. En sådan kraftig besparing medför naturligtvis att stora förändringar måste ske i verksamheten. Regeringen har därför i budgetpropositionen angett att besparingarna i vissa fall måste leda till regionala koncentrationer och att Lantbruksuniversitetet i samband med sådana måste ta ett regionalpolitiskt ansvar.

I budgetpropositionen uttalar regeringen att det ankommer på Lantbruksuniversitetet att självt besluta om hur besparingarna skall genomföras. I propositionen anges att det är nödvändigt att frågan om den kortare skogsutbildningen snarast blir löst. En omformning av den utbildningen kan få inverkan på verksamheten i Garpenberg.

Det framhålls således mycket tydligt att det är Lantbruksuniversitetet självt som beslutar om hur besparingarna skall genomföras. Detta har dessutom betonats av riksdagen i ett tidigare sammanhang. Jag varken kan eller får ingripa när det gäller Lantbruksuniversitetets genomförande av besparingarna.

Anf. 91 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Jag hade i och för sig väntat att det skulle lyda på detta sätt. Det står egentligen fel i frågan. Där talas om en avveckling av Garpenberg. Det borde vara en eventuell avveckling, för ingenting är ännu klart.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att man ser på hur det gick till när Skogshögskolan utlokaliserades till Garpenberg. Det har visserligen sedan 1915 funnits utbildning och forskning där i någon mån. Men först när utlokaliseringen kom till stånd blev Garpenberg en del av SLU. Det sker tillämpad forskning där. Det finns professorer och doktorander. Man har skogarna inpå knutarna. Det finns inget annat sådant ställe i Sverige där man har så nära till skogen. Eftersom skogens livstid är så lång behöver man ha kontinuitet när det gäller dessa utbildningar.

En avveckling av Garpenberg skulle vara ett resursslöseri som riksdag och regering borde ta ansvar för. Jag nämnde i min fråga vad som bl.a. finns där – 10 000 m^2 utmärkta, moderna lokaler. Det finns en jättestor lada, där man har jordprover från hela Sverige. Det är väldigt svårt att flytta på allt detta. Dessutom finns en panna för forskning om alternativa bränslen, m.m.

Jag tycker att regering och riksdag har ett ansvar för framtiden, som går utöver SLU:s eget. Vi har ansvar för våra resurser. En tydligare pekpinne än den som finns i budgetpropositionen borde ha varit med, utan att man tar till ministerstyre, förstås. Regeringen har i budgetpropositionen angett att besparingarna i vissa fall måste leda till regionala koncentrationer och att Lantbruksuniversitetet i samband med sådana måste ta ett regionalpolitiskt ansvar. Det finns flera regioner att ta ansvar för – Bispgården i Jämtland, Skinnskatteberg i Västmanland och Garpenberg.

Anf. 92 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Det sista som Ragnhild Pohanka sade om ett regionalpolitiskt ansvar har jag svarat på tidigare här i kammaren. Sedan många år tillbaka har riksdagen många gånger uttalat att våra myndigheter har ett regionalpolitiskt ansvar och att man alltid skall ta på sig de regionalpolitiska glasögonen när man gör förändringar i verksamheten. Det gäller statliga verk, universitet och högskolor. Det kravet ställer regeringen självfallet också på SLU. Det är det som menas med skrivningen i budgetpropositionen. Sedan ankommer det faktiskt på SLU att göra de neddragningar som av statsfinansiella skäl är alldeles nödvändiga. Det har riksdagen också uttalat flera gånger, som jag sade.

SLU har fått ett stort sparbeting på sig. Jag är mycket medveten om det. Vi har diskuterat det ingående. Jag är alldeles övertygad om att

SLU och dess ledning, styrelse och rektor, kommer att finna en lösning som är acceptabel. Jag kan inte lägga mig i exakt vad som skall vara här eller där. Det måste man få avgöra själv på SLU.

Anf. 93 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Det är viktigt att hela besparingen inte sker på skogssidan. Skogen står för 75 miljarder av vår export och är oerhört viktig för hela vår ekonomi. Det kan inte nog betonas i dag. Man kan inte göra besparingar bara på skogssidan. Det kan vara rimligt att göra samma besparingar på lantbrukssidan. Alnarp har visserligen inte så mycket att spara på. I så fall borde Garpenberg faktiskt bli kvar.

Besparingar får inte innebära resursslöseri. Då blir besparingarna ökade förluster. Det tycker jag är allvarligt. Det är inte för sent än. Någon avveckling har inte skett ännu. Jag vill förhindra en sådan. Dessutom har Garpenberg ett stort samarbete med högskolorna i både Gävle/Sandviken och Falun/Borlänge. Det är viktigt även för de högskolorna att Garpenberg finns kvar. Solenergiforskningscentrum i Borlänge kompletterar t.ex. mycket väl Garpenbergs bioenergiutveckling.

Anf. 94 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Vad som är resursslöseri och inte kan jag inte gå in på här och nu. Jag skulle vilja fråga Ragnhild Pohanka om Miljöpartiet har en annan uppfattning än riksdagens majoritet när det gäller styrningen av myndigheter och högskolor. Skall vi gå in och detaljstyra? Skall det vara riksdagens uppgift? Det har en majoritet i riksdagen vänt sig emot.

Vad är Miljöpartiets alternativ? När jag läser er motion där ni tar upp besparingarna och vill återföra 150 miljoner i er budget, kan jag inte läsa ut att de pengarna skall gå till skogen. Hälften skall gå till ett konventionellt, bärkraftigt jordbruk och hälften till forskning. Även med Miljöpartiets budget kanske det blir vissa koncentrationer. Vissa platser kanske kommer att drabbas, t.ex. Garpenberg – eller?

Anf. 95 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Det är klart att det kan drabba Garpenberg i någon mån. Vad vi är oroliga för regionalt och även rent forskningsmässigt är att Garpenberg skulle försvinna som forskningscentrum och utbildningscentrum. Jag vet att det kan drabba alla dessa olika områden. Det vore rimligt att fördela besparingen rättvist och proportionellt. Då tror jag inte att Garpenberg drabbas så hårt. Vi vill också spara.

Dessutom stöder jag jordbruksministern när det gäller att vi inte kan styra i detalj. Men i en sådan här fråga kan det hända att man ändå vill ta upp vad följden av besparingarna blir. Det förskräcker om det skulle drabba en enhet för hårt.

Anf. 96 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Det är litet motsägelsefullt, det som Ragnhild Pohanka säger: Man skall inte styra i detalj, men i denna fråga skall vi gå in och styra. Eller har jag fel?

Anf. 97 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Jag sade inte att vi skulle gå in och styra. Jag ville ha ett svar på frågan om jordbruksministern kunde påverka detta. Jag har fått svaret att det är omöjligt, det är för sent. Frågan är om den skrivning som finns räcker. Jag vill framhålla vikten av denna skogshögskola och den forskning som bedrivs i Dalarna i samarbete med andra högskolor. Man har byggt upp detta under så lång tid, och det kan nu raseras. Det går inte att flytta skogen som man forskar på till Umeå eller Uppsala.

Anf. 98 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! När det gäller Ragnhild Pohankas sista inlägg om att man inte kan flytta skogen är vi fullständigt överens.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1994/95:423 om ungdomsarbetslösheten

Anf. 99 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Helena Frisk har frågat mig om jag kommer att föreslå ytterligare åtgärder mot ungdomsarbetslösheten i anslutning till kompletteringspropositionen.

Jag håller med Helena Frisk om att ungdomsarbetslösheten är oacceptabelt stor. Dock sjunker arbetslösheten för ungdomsgruppen som helhet, ungdomar i åldern 16–24 år. Den proposition om sysselsättning som regeringen i morgon kommer att överlämna till riksdagen syftar till att effektivisera arbetsmarknadspolitiken, och förslagen kommer också ungdomarna till godo. Jag återkommer i morgon och redovisar mer ingående vilken typ av åtgärder regeringen har tänkt sig.

Anf. 100 HELENA FRISK (s)

Fru talman! Jag får tacka arbetsmarknadsministern så mycket för svaret. Trots arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som ungdomsintroduktionen, tenderar ungdomsarbetslösheten att öka i vissa kommuner i landet. I min egen hemkommun, Karlskoga, har vi en ungdomsarbetslöshet på nästan 40 %. Arbetsförmedlingens siffror från mars visar dess värre att fler unga blir öppet arbetslösa. Under april slutar ytterligare ett antal unga sin ungdomspraktik. Troligtvis ökar då den öppna arbetslösheten ytterligare.

I den tid som vi lever i är det oerhört viktigt att vi ger ungdomar chansen till framtidstro och möjligheter att skapa sig ett eget liv. Som det ser ut nu och som det sett ut ett tag, och som vi måste ändra på, är att det är nästan omöjligt för ungdomar att över huvud taget få in en fot i arbetslivet. Vi måste se till att de får den chansen.

Anf. 101 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Man kan vara litet optimist också. Vi har en ganska kraftig ökning av sysselsättningen i landet. De grupper som kommer ut

på arbetsmarknaden är framför allt ungdomar, sett över riket som helhet. Sysselsättningen bland ungdomen ökar alltså. Däremot går det trögare för de grupper som är nära pensionsåldern. Det finns fortfarande på riksnivå en ökning av arbetslösheten inom den gruppen.

Jag tycker att Helena Frisks synpunkter är riktiga. Vi kan konstatera att de åtgärder som vi presenterade i januari inte är tillräckliga för att få ner ungdomsarbetslösheten. Därför krävs mer av sådana åtgärder. Jag hoppas att de åtgärder som vi presenterar för riksdagen i morgon och som har en sådan inriktning att de skapar goda förutsättningar att välja olika lösningar i olika kommuner i olika landsändar är någonting som skall tillfredsställa riksdagen men också fungera som åtgärder gentemot ungdomar. Det är precis som Helena Frisk beskriver, att arbetsmarknaden skiljer så väldigt mycket från ort till ort. Därför måste arbetsmarknadspolitiken vara mer decentraliserad och skötas mera lokalt. Det går inte att från talarstolen reglera och bygga ett regelverk som klarar alla arbetsmarknader. De kan se väldigt olika ut i olika delar av landet.

Anf. 102 HELENA FRISK (s)

Fru talman! Jag är jättenöjd med svaret, som jag ännu en gång får tacka för. Jag ser fram mot att få ta del av förslagen i morgon.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på fråga 1994/95:441 om industrisysselsättningen i Stockholmsregionen

Anf. 103 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Björn Ericson har frågat samordningsministern om vilken strategi regeringen har och vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att motverka en ytterligare utglesning av företag med industriell produktion i Stockholmsregionen.

Frågan har överlämnats till mig.

Bakgrunden till frågan är enligt Björn Ericson att Stockholmsregionen töms på företag med industriell tillverkning. Detta har enligt honom ofta skett med aktiva politiska insatser, inte minst från socialdemokratiska regeringar, i syfte att stödja de regioner som har haft besvärliga sysselsättningsproblem.

Inledningsvis vill jag framhålla vikten av att bygga vidare på den tradition av solidaritet och sammanhållning som präglat det svenska samhället. Sammanhållningen och utjämningen mellan olika landsdelar har varit, och är även i framtiden, en förutsättning för att tillvarata hela landets resurser. Enligt min uppfattning är både oklokt och farligt att ställa region mot region. Det är nödvändigt att alla regioner har ett välutvecklat och differentierat näringsliv för att Sverige som helhet skall utvecklas positivt.

På grund av att förutsättningarna att driva företag skiljer sig åt mellan olika delar av landet har regering och riksdag beslutat att förbättra möjligheterna för vissa regioner i Sverige, de regionalpolitiskt

prioriterade regionerna. Det regionalpolitiska företagsstödet syftar till att stärka näringslivet i främst de områden som har bestående konkurrensnackdelar i form av längre avstånd till marknaderna, sämre utbyggd infrastruktur och en ensidig näringslivsstruktur.

De industriföretag som väljer att förlägga verksamheter till våra regionalpolitiskt prioriterade områden kan efter sedvanlig prövning få det stöd som beslutats av regering och riksdag.

Jag vill särskilt i detta sammanhang betona att det inte förekommer något stöd till utflyttning av industriföretag från Stockholmsregionen.

I januari i år presenterade regeringen ett offensivt handlingsprogram – En nation i arbete – med mer än 50 förslag för att bekämpa arbetslöshet och få fart på tillväxten. Åtgärdsprogrammet, som berör drygt en halv miljon människor och uppgår till 42 miljarder kronor, syftar bl.a. konkret till att skapa fler företag och fler företagare och därmed fler jobb i näringslivet.

Jag är övertygad om att Stockholmsregionen med sitt dynamiska och differentierade näringsliv kommer att starkt stimuleras och dra fördel av detta program när det gäller att få fram företag och jobb såväl inom industrin som inom andra sektorer.

Det finns nu tydliga tecken på att utvecklingen går åt rätt håll. Jag kan presentera några aktuella och mycket positiva siffror. Antalet lediga platser totalt i Stocksholmsregionen i mars 1995 har ökat med 48 % jämfört med samma tidpunkt år 1994. Antalet lediga jobb inom industrin visade samtidigt en ökning med 49 %. Därmed tillhör Stockholm de regioner som just nu har den mest positiva utvecklingen i hela landet, även vad avser den tillverkande industrin.

Anf. 104 BJÖRN ERICSON (s)

Fru talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Jag beklagar att arbetsmarknadsministern enbart har uppfattat frågan som om jag är ute efter att sätta region mot region. Så är icke fallet.

Bakgrunden till min fråga är den förändringsprocess som Stockholmsregionens arbetsmarknad genomgått under ett stort antal år och som jag menar har accelererat sedan mitten av 80-talet, nämligen att de produktiva delarna försvinner från regionen till andra delar av vårt land eller läggs ner. Frågan blev åter aktualiserad när Järfällaföretaget JICC gick i konkurs häromveckan. Det leder till att ett stort antal metallarbetsplatser nu står på spel. Jag är på det klara med att ingen regering ensam kan förhindra företag eller delar av företag att flytta när de väl har bestämt sig för att göra det, allra minst när de går i konkurs. Men tvärtemot vad som tidigare varit regel, att ge aktivt statligt stöd för att flytta, behövs nu ett aktivt stöd för att få företagen att stanna med sin produktion i Stockholmsregionen.

Skälet till att jag ställde frågan till samordningsminister Jan Nygren var att det problem som ryms i frågan spelar över flera ansvarsområden än Arbetsmarknadsdepartementets. Det är kanske ett av skälen till att frågan är svår att belysa på ett fullödigt sätt. Om inga åtgärder vidtas i den riktning som jag antyder i frågan, innebär det att vi fortsätter med den process som nu redan har inletts, och som går allt snabbare, mot en

situation där vi får å ena sidan en relativt välmående grupp människor i välbeställda tjänstemannayrken och å andra sidan en ökande grupp tjänare till de redan välbeställda i service- och tjänsteyrken.

Anf. 105 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Först vill jag till Björn Ericson säga att jag tyckte att det fanns anledning för mig att redovisa hur viktigt det är att vi håller ihop det här landet och hur mycket varje region betyder för att vi sammantaget skall få ett bra resultat.

När det gäller industrijobben kan man säga att det som drabbat Stockholm liksom många andra orter är inte att jobben flyttats runt i landet, utan det är framför allt en stor utslagning av industrijobb, en nedläggning av industriarbetsplatser och också delvis en utflyttning ur landet.

Jag vill hävda att vi med det som vi nu har gjort har åstadkommit oerhört starka konkurrensfördelar för den svenska industrin. Det märks också att industrisysselsättningen ökar, nya verksamheter startas, verksamheter byggs ut, det investeras. Industriinvesteringarna är nu väldigt stora. Inom vissa branscher har de ökat med upp till 100 % i förhållande till förra året. Det är det första jag ville säga.

Det andra som jag vill säga är att det är viktigt att man i varje region har ett näringsliv som är så differentierat som möjligt. Det innebär att det som Björn Ericson beskriver, att Stockholmsregionen skulle utarmas på industrijobb, inte är någonting som vi som Sverige känner någon glädje över, snarare är det till nackdel. Det är viktigt att varje region har en så komplett arbetsmarknad som möjligt.

Då det gäller Järfällafallet var det naturligt att arbetsmarknadsmyndigheterna via Länsarbetsnämnden försökte engagera sig för att behålla så mycket som möjligt av verksamheten i Järfälla.

Jag som arbetsmarknadsminister tycker att det känns angeläget. Varje gång som vi kan rädda ett industrijobb betyder det väldigt mycket också för Sverige. Det är inte bara fråga om arbetstillfällen utan många av dessa industriföretag bidrar också till ett stort bytesbalansöverskott, oberoende av var i landet de är lokaliserade. Därför är det väldigt viktigt att vi klarar industrin.

Anf. 106 BJÖRN ERICSON (s)

Fru talman! Jag inser ju svårigheten att klara detta. För att inte några missförstånd skall råda vill jag ändå gärna säga att jag inte har någonting emot att man fördelar verksamheter till andra delar av landet som har haft det sämre än vad den här regionen har haft.

Vad jag i dag vänder mig emot är den tendens som finns i vår region med den segregation och utslagningsproblematik som detta medverkar till. Det är egentligen detta som är innebörden i hela frågeställningen och som jag inser är väldigt svårt att klara ut. Men vi behöver sätta in åtgärder eller åtminstone uppmärksamma problemen på ett bättre sätt än vad vi hittills har gjort.

Anf. 107 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag vill än en gång understryka att jag inte tycker att det ligger i statens intressen att flytta industrijobb från Stockholm till andra delar av landet. Det är ingen bra regionalpolitik. Man skall i de sysselsättningssvaga regionerna understödja nyetableringar. Omflyttning speciellt av industrijobb är ofta ett ganska dyrt och många gånger inte speciellt fruktbart sätt att skapa bra regionala förutsättningar. Där finns alltså ingen konflikt, som jag ser det.

Jag vill också understryka att det är viktigt att det finns kvar industrijobb i Stockholm. Det bästa sättet att understödja det är att nationellt bedriva en tillväxtpolitik som stimulerar till nya industrijobb. En sådan politik förs det i dag i Sverige och den har medfört en kraftig ökning av industrisysselsättningen. Den statistik som jag har tillgång till visar att denna uppgång kommer Stockholmsregionen till del i väldigt stor omfattning just nu, och det är ju glädjande.

Anf. 108 BJÖRN ERICSON (s)

Fru talman! Jag vill då avsluta med att uttrycka förhoppningen att det program som arbetsmarknadsministern har rapporterat är på gång också kommer Stockholmsregionen till del.

Överläggningen var härmed avslutad.

23 § Svar på fråga 1994/95:442 om avvisning av bosnier med kroatiska pass

Anf. 109 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Ulla Hoffmann har, med hänvisning till konklusion nr 58 från FN:s flyktingskommissariatets exekutivkommitté, frågat mig vilka garantier regeringen kommer att kräva för att konklusionens uttalande om "basic human standards" efterlevs vad gäller bosnier med kroatiska pass som avvisas till Kroatien.

Jag vill börja med att säga något om de konklusioner som UNHCR:s exekutivkommitté, som man skulle kunna likna vid UNHCR:s styrelse, antar. Det rör sig om uttalanden och tolkningar av Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning och av UNHCR:s mandat som exekutivkommittén antar. Konklusionerna är inte rättsligt bindande.

Den av Ulla Hoffmann åberopade konklusionen rör tillämpning av den s.k. första asyllandsprincipen, dvs. när ett land i sak inte prövar en asylansökan utan i stället avvisar den asylsökande till ett annat land som inte är sökandens hemland. Konklusionen är alltså inte tillämplig när det gäller de bosnienkroater som är kroatiska medborgare och som avvisas till Kroatien. När det gäller denna kategori är det ju inte fråga om att tillämpa första asyllandsprincipen. Personerna i fråga avvisas till ett land där de är medborgare. Innan avvisning sker så har ju också varje enskilt ärende prövats i sak i Sverige.

Jag vill något kommentera vad Ulla Hoffmann i frågan sagt om grundläggande mänskliga behov. Sedan konflikten i det forna Jugoslavien bröt ut har Sverige bidragit med närmare en miljard i humanitärt bistånd. Ungefär en fjärdedel av detta bistånd har gått till Kroatien som därigenom har fått lättare att ta hand om flyktingar och internt fördrivna människor.

Mitt svar på Ulla Hoffmanns fråga blir alltså att konklusionen inte är tillämplig på den grupp som Ulla Hoffmann syftar på.

Anf. 110 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

För några veckor sedan hade vi ju en debatt i kammaren om situationen för de bosnier med kroatiska pass som befinner sig i Sverige. Då tog jag också upp frågan om konklusion 58 i flyktingkommissariatets exekutivkommitté och den del som berör "basic human standards". Då liksom nu väljer statsrådet att raljera genom att hävda att "basic human standards" innebär att jobb och bostäder skall ställas till förfogande. Det går 600 000 arbetslösa i Sverige och det är många som är utan bostäder, hävdade statsrådet då. Genom att på det sättet ställa svenskar mot flyktingar underblåser ett sådant uttalande den främlingsfientlighet och rasism som finns i Sverige.

Det är riktigt att Kroatien inte är första asylland och att just konklusion 58 rör första asylland. Men när det gäller Kroatien skulle jag vilja ställa en fråga. Om nu en bosnier skulle kunna ta sig till Kroatien och därifrån till Sverige – vilket i dag skulle vara ett mirakel – hur skulle statsrådet då agera? Det står ju inte någonstans att, om Sverige nu skall avvisa bosnier med kroatiska pass, vi inte kan se till att dessa bosnier får "basic human standards".

Vi som vill veta vet ju att det inte räcker med ett kroatiskt pass för att få rätt till hälso- och sjukvård, rätt till arbete, rätt att teckna hyreskontrakt m.m. Dessa rättigheter regleras ju i särskilda förordningar, bl.a. i lagen om identitetskort. Det är absolut nödvändigt att ha ett identitetskort för att över huvud taget kunna söka ett arbete. Jag upprepar: för att över huvud taget få söka arbete, inte garanteras arbete, utan att få söka arbete. ID-kortet behövs också för att man skall få hjälp av de sociala myndigheterna för sitt uppehälle. Då räcker det inte heller med en miljard.

Men statsrådet glider över och runt paragrafer. Jag menar att situationen är allvarligare än så.

Anf. 111 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Jag vill för det första säga att det var en egendomlig beskrivning av ett sakligt och korrekt svar utan slängar och svängar, att man kallar det för att raljera. Det här handlar inte om raljerande, utan det handlar om att i svaret visa med fakta vad som gäller och inte gäller. Det var en ren upplysning, eftersom Ulla Hoffmann uppenbarligen inte var klar över att konklusionen inte gällde just i den här speciella situationen.

För det andra är det minsta jag vill att ställa svenskar mot invandrare. Jag tycker att det också var ett egendomligt påstående att mitt svar här i kammaren i dag på något sätt skulle öka motsättningarna mellan svenskar och invandrare. Jag förstår uppriktigt sagt inte det påståendet. Men någon liten poäng kniper man väl med den typen av diskussion.

För det tredje när det gäller bosnier som eventuellt skulle kunna komma till Sverige via Kroatien är det riktigt som Ulla Hoffmann säger. Vi vet inte om det har kommit några sådana flyktingar, och vi har inte heller haft anledning att utifrån den föreställningen pröva några ärenden. Däremot har Sverige sedan 1993 i praxis klart uttalat en politisk inriktning och vilja, och den gäller fortfarande, nämligen att inte avvisa några personer till Bosnien. Denna regel gäller också nu.

Bosnienkroaterna är ju medborgare i två länder. Vi skickar alltså inte tillbaka dessa personer till Bosnien. Vad det har handlat om i de tre fall som vi har tagit ställning till är avvisning till Kroatien, till deras eget land, där de kan få sitt skyddsbehov tillgodosett.

Anf. 112 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Jag erkänner glatt och villigt att när vi tog upp frågan i den förra debatten var jag inte medveten om detta med första asylland, men det tror jag inte heller att statsrådet var. Vi har fått lära oss det därefter. Nu är jag lika väl som statsrådet medveten om det här med första asylland. Men det gör ju inte frågan mindre viktig.

Jag vill också säga att det inte finns några poäng att knipa med främlingsfientlighet eller rasism. Det är ingen som vinner vare sig röster eller trevliga brev och blomsterbuketter med det, utan tvärtom, skulle jag vilja säga.

När det gäller bosnier med kroatiska pass är det inte bara skyddsbehovet – att det inte trillar bomber i huvudet på dem – som det handlar om. Det handlar även om deras möjligheter att försörja sig, så att de, på grund av att de inte kan få mat eller tak över huvudet, inte skall skickas tillbaka till Bosnien. Det var ju det som hela den förra debatten handlade om. Jag tycker fortfarande inte att jag känner mig säker på statsrådets inställning i den här frågan.

Anf. 113 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Jag sade i riksdagsdebatten, och jag har också sagt det vid en rad andra tillfällen, att jag är fullt medveten om att de människor med bosniskt ursprung och kroatiskt pass, med det dubbla medborgarskapet, ingalunda återkommer till Kroatien till förhållanden som det är lätt att leva under. Tvärtom kommer de tillbaka under mycket svåra omständigheter, och de lever naturligtvis på ett mycket bräckligt sätt socialt och ekonomiskt.

Den bedömning som gjordes av både den förra och den här regeringen, och tidigare av några myndigheter, var att de förhållandena inte utgjorde tillräckliga skäl för att de skulle beviljas permanenta uppehållstillstånd i Sverige. Det är viktigt att komma ihåg det. I Kroatien är man ju skyddad mot förföljelse enligt Genèvekonventionen, men man kanske inte vore det i Bosnien. Mot den bakgrunden har vi inte heller

haft anledning att avvisa några personer till Bosnien. Det vore konstigt om vi gick omvägen via Kroatien och gjorde samma sak.

Anf. 114 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Jag skall då peka på en annan paragraf. Jag har här UNHCR:s handbok, där det står vilka kriterier som skall gälla för att bestämma flyktingstatus – vi kan sätta oss ned och läsa den senare. Där står det om definitionen av vad som är diskriminering att det gäller den som förmenas rätten att t.ex. förtjäna sitt uppehälle, att praktisera sin religion eller att få utbildning. Just detta att "förmenas rätten att förtjäna sitt uppehälle" skulle man kunna påvisa. Vi är oroliga för att det kommer att bli så om bosnierna med kroatiska pass avvisas tillbaka till Kroatien. Då finns det alltså en paragraf att stödja sig på.

I det här läget, såsom det nu ser ut, skall vi nog försöka ta till så många paragrafer som möjligt om vi skall kunna hjälpa de bosnier som har kroatiska pass.

Anf. 115 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! För det första innebär det Ulla Hoffmann nu åberopar inte, såvitt jag förstår, någon giltighet för kroater, utan det måste i så fall vara flyktingar. Det här är personer som har kroatiska pass och återvänder till ett land där de själva är medborgare. Det är då viktigt att konstatera att den beskrivning som Ulla Hoffmann nu ger inte gäller den här kategorin personer.

För det andra följer både vi från regeringens sida och våra myndigheter situationen väldigt noga. Vi ser nu att det är ganska darrigt nere i det här området. I Bosnien-Hercegovina inträffar det dagligen svåra händelser. Om det blir en sådan förändring att det finns skäl för oss att göra annorlunda bedömningar av den individuella prövningen av enskilda fall, kommer sådana att göras via Invandrarverkets och Utlänningsnämndens försorg. Det är självklart.

Anf. 116 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Tänk om jag hade fått det svaret på en gång! Då hade vi inte behövt stå här så länge. Det var precis det jag ville veta, dvs. att regeringen noga följer vad som händer där nere, så att inte någon riskerar att avvisas som inte skall avvisas.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på fråga 1994/95:435 om pensionärernas levnadsomkostnader

Anf. 117 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Fru talman! Ulla Hoffmann har frågat mig om regeringen kommer att analysera pensionärernas levnadsomkostnader i enlighet med vad riksdagen har begärt i finansutskottets betänkande 1994/95:FiU1 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder.

Riksdagen har i samband med den ekonomisk-politiska propositionen pekat på att det finns ett behov av en analys som tar sikte på levnadsnivån för hela pensionärskollektivet. En sådan analys bör inte enbart inriktas på inkomstförhållandena utan även på utvecklingen av levnadskostnaderna i pensionärskollektivet. Jag delar riksdagens bedömning om vikten av att följa utvecklingen på pensionsområdet.

Sedan den ekonomisk-politiska propositionen beslutades har ytterligare åtgärder vidtagits på pensionsområdet, bl.a. i budgetpropositionen. Min uppfattning är att det är väsentligt att alla åtgärder som vidtagits på pensionsområdet under senare år finns med i en sådan analys som riksdagen efterlyser. Det är dock så att flera åtgärder ännu inte har trätt i kraft. Det är därför ännu för tidigt att genomföra en analys av pensionärernas samlade ekonomiska situation. Jag avser att ta initiativ till att en sådan analys kommer till stånd så fort det finns underlag för den.

Anf. 118 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Jag tackar statsrådet Hedborg för svaret.

Anledningen till min fråga är resultatet av en undersökning som utredningstjänsten har gjort åt mig. Den visar nämligen att en pensionär med en pension på 2,5 basbelopp, dvs. ungefär 85 000 kr per år, får en minskning av sina inkomster med ca 2 200 kr, och en pensionär med 100 000 kr får en minskning med ca 3 000 kr. Till det skall läggas alla avgiftshöjningar inom vård och omsorg som vi har varit med om att besluta, samt höjning av högkostnadsskyddet vid två tillfällen.

Detta innebär, såvitt jag kan förstå av dessa beräkningar, att allt fler pensionärer kommer att hamna under den s.k. skäliga levnadsnivån.

Socialförsäkringsutskottet hade en uppvaktning av pensionärsorganisationerna, som berättade att många pensionärer i slutet av månaden, precis innan pensionen kommer, äter sömntabletter för att sova sig igenom de sista dagarna. Då äter de mindre – de har alltså inte råd att köpa mat. Vi får alltid höra om detta med det ansträngda statsfinansiella läget, men det hjälper inte att folk måste äta sömntabletter för att klara sig de sista dagarna innan pensionen kommer.

Jag mår väldigt dåligt dels av resultatet av den här undersökningen, dels när jag ser gamla människor gå och leta i papperskorgar efter tomburkar. Vi visste redan tidigare att hundratusentals pensionärer länge har fått leva på inkomster omkring kommunernas socialbidragsnormer. Trots det vet vi att det kommer att hända mycket ytterligare nu, genom den ekonomisk-politiska propositionen och budgetpropositionen. Dagens pensionärer var ju med om att bygga upp den svenska välfärden, men många av dem förvägras rätten till en värdig ålderdom.

Statsrådet Hedborg vill vänta med att göra en analys till dess att alla åtgärder har trätt i kraft, men det går att räkna redan nu. Jag vill med denna fråga, med anledning av resultatet av undersökningen från utredningstjänsten, slå larm om att det redan nu håller på att hända någonting i pensionärskollektivet som gör att vi kanske måste vidta åtgärder.

Anf. 119 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Fru talman! Vi vet ju något om vad som händer i pensionärskollektivet. Ett av problemen med det uppdrag som vi har fått från riksdagen är att det tar lång tid – det skall ta lång tid, eftersom det skall göras ordentligt. Det har gjorts en del. Bl.a. gjordes förra året en genomgång av de äldres ekonomiska standard, med en framskrivning till 1993. Den visade att det finns stora pensionärsgrupper som lever under knappa förhållanden, t.o.m. under skälig levnadsnivå, dock ofta beroende på låga bostadskostnader.

Undersökningen visade också att den ekonomiska standarden i genomsnitt för pensionärskollektivet trots allt har ökat mellan 1990 och 1993, i huvudsak beroende på att nytillkommande pensionärer har bättre pension än de äldre. Trots detta finns det ändå kvar en viss ökning, som handlar om att också pensionärskollektivet med äldre pensionärer inte har fått en försämring under de åren.

Det är alltså framför allt de pensionärer som bor billigare än att de får högsta KBT som har den riktigt låga standarden i kronor mätt. Det visade sig också att den kompensation till pensionärerna som var en del av den förra krisöverenskommelsen, från 1992, gav var sjätte pensionär full kompensation för den neddragningen på 2 %.

Men visst är det så att den här frågan är väldigt viktig och måste följas noga, så att vi vet vad som händer också för de allra sämst ställda pensionärerna.

Anf. 120 ULLA HOFFMANN (v)

Fru talman! Jag tackar återigen statsrådet för svaret. Jag lovar att jag gärna skall hjälpa till och följa utvecklingen av levnadsstandarden för de sämst ställda pensionärerna.

Anf. 121 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Fru talman! Då hjälps vi åt med det.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Svar på fråga 1994/95:444 om etanoldrift

Anf. 122 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Fru talman! Peter Eriksson har frågat näringsministern om han är beredd att stödja utvecklingen av ny teknik för att omvandla träavfall till etanol och i så fall hur.

Peter Eriksson anför att det finns ett stort intresse för att övergå från dieselolja till etanol som drivmedel i stadsbussar men att tillgången är knapp.

Ansvaret inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Frågan om motoralkoholer från biologiska råvaror är långtifrån ny. Redan år 1981 beslutade riksdagen om en introduktionsplan för alternativa drivmedel.

Motoralkoholkommittén bedömde i sitt slutbetänkande år 1986 att det saknades förutsättningar för beslut om en allmän introduktion av alternativa drivmedel. I 1987 års forskningspolitiska proposition föreslogs forskning om etanol från cellulosarika råvaror.

Tekniken för att tillverka etanol av cellulosa är inte ny. Den gängse metoden ger emellertid lågt utbyte och höga produktionskostnader.

I klimatpropositionen våren 1993 föreslogs 15 miljoner kronor om året i tre år för vidareutveckling av effektivare produktionsmetoder och anpassning till större skala. Riksdagen uttalade i samband med detta att det är angeläget att takten ökas när det gäller att inleda etanolproduktion i större skala.

Kommunikationsforskningsberedningen driver sedan 1991 ett program, som omfattar 120 miljoner kronor, för bl.a. etanoldrivna bussar.

Etanol som används som fordonsbränsle i pilotprojekt kan befrias från energiskatt och koldioxidskatt eller få nedsatt skatt efter ansökan till regeringen. Miljöklassutredningen arbetar bl.a. med frågan om hur olika blandbränslen, där biologiska drivmedel ingår, skall beskattas.

I december 1993 fick Programstyrelsen för främjande av biobränsleanvändning ett bemyndigande av regeringen att disponera sina medel, 625 miljoner kronor, också för demonstrationsanläggningar för tillverkning av etanol av cellulosarika råvaror.

Frågeställaren säger att det behövs ett politiskt intresse och politiska beslut för att få fart på utvecklingen av etanolproduktionen från skogsråvara. Som framgår av det jag nyss har sagt har flera beslut om alternativa drivmedel fattats under de senaste åren. En ökad användning av alternativa drivmedel är en del av strategin för att minska utsläppen av koldioxid från transportsektorn.

Enligt min uppfattning finns det ingen brist på politisk vilja och politiska beslut. Det är snarare så att den nya tekniken trots stora framsteg fortfarande måste gå igenom flera utvecklingssteg innan den är mogen för kommersialisering i större skala.

Anf. 123 PETER ERIKSSON (mp)

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Först vill jag säga litet om fördelarna med just etanol och alkoholderivater som en miljösatsning för att byta ut det dåliga bränsle som vi använder i dag.

Vi har i Sverige i dag en stor tillgång på skogsråvara som inte används i ett särskilt effektivt syfte. Inom massaindustrin t.ex. har man i dag ganska mycket massaved som man måste rata på grund av nya produktionsprocesser, vilken skulle gå utmärkt att överföra till industriell satsning på etanol och alkoholderivater. Vid sågverken har man också restprodukter som i stor skala skulle kunna utnyttjas för just detta.

Det i grunden positiva men akuta problemet, att kommunerna i stor utsträckning nu satsar och vill satsa på etanolbussar, har medverkat till att skapa en brist på etanol. Också det svenska EU-medlemskapet som har medfört hundraprocentiga tullsatser på etanol från Ryssland har

medverkat till att skapa bristen på etanol i dag. Här tycker jag inte att jag har fått något riktigt svar från ministern.

Jag skulle vilja veta hur regeringen och ministern tänker sig att driva denna fråga. Hur skall vi få en positiv signal, så att kommunerna verkligen känner att de vågar fullfölja satsningarna och för att det skall finnas tillgång till bränsle för deras nya etanolbussar t.ex.?

Anf. 124 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Fru talman! När det först gäller frågan om råvara vet vi i dag att det råder en väldig konkurrens om den råvara som vi har i skogen. Dels går sågverks- och pappersindustrin för högtryck, dels vet vi att det kommer att bli ett stort behov av biomassa och biobränslen, om vi skall kunna ställa om det svenska energisystemet.

När det sedan gäller kommunerna tror jag att de själva har ett incitament för att förändra detta. Det finns alltså en miljömedvetenhet ute i kommunerna i dag som jag tycker borgar för framsteg.

Men jag vill också säga att det som har kommit in i bilden under den senaste tiden, nämligen naturgas, som är i drift både av kollektivtrafik men också av trafik med mindre lastbilar i kommunerna, också är mycket positivt.

Beträffande EU är det riktigt att vi nu har fått en yttre tullmur. Men samtidigt har vi fått tillstånd att utnyttja 5 000 kubikmeter vinetanol i Sverige.

Anf. 125 PETER ERIKSSON (mp)

Fru talman! Det är riktigt att vi har fått en mindre kvot vinetanol att använda i Sverige. Den räcker ju inte alls till för den svenska konsumtionen och den utveckling som planeras på området.

Jag tycker att det är tråkigt om regeringen inte vågar eller orka driva en aktiv näringspolitik för bättre miljö och fler jobb. En satsning på den nya teknik som finns i dag, vilken är mycket nära att kunna appliceras i direkt industriell skala kan ju ge tusentals jobb i skogslandskapen i Sverige i dag. Den kan också göra mycket för att skapa en bättre miljö samt ersätta kärnkraften och användas för omställningen av energiprogrammet. Den teknik som i dag utvecklas i bl.a. Örnsköldsvik ger ju restprodukter som mycket väl kan användas som ett högvärdigt bränsle för t.ex. uppvärmning av villor.

Därför tycker jag att det är tråkigt att ministern är så svag i den här diskussionen och inte tar fasta på de möjligheter som finns.

Anf. 126 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Fru talman! Regeringen vågar och driver faktiskt en aktiv miljöpolitik som också ger en hel del jobb. Låt mig bara referera till den ekonomisk-politiska propositionen, där vi satsade 1,8 miljarder för miljösanering av bostäder och skolor. Genom den uppgörelse som nu har träffats med ett parti under våren tillkommer ytterligare 2 miljarder för den verksamheten. Även inom energiområdet driver vi en aktiv politik, bl.a. baserad på 1991 års energiöverenskommelse, just för att öka sysselsättningen inom energiområdet.

Anf. 127 PETER ERIKSSON (mp)

Fru talman! Jag är medveten om att vi har träffat en del positiva uppgörelser som kommer att ge en del jobb och som blir bra för miljön i framtiden. Men när det gäller energiomställningen verkar det inte finnas någon framförhållning. Jag tycker att ministern visar att man inte har satt sig in i frågorna. Man känner inte riktigt till den teknik som är på väg att utvecklas, vilken finns i dag i mycket nära industriell användning och applikation, samt hur den också kan fungera för omställning av energisystemet i övrigt. Jag menar att man måste ge signaler om att man har intresse av att långsiktigt stödja en sådan här satsning, om den skall ge effekt.

Anf. 128 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Fru talman! Det går tydligen att skapa motsättningar i vilka frågor som helst. Jag tycker inte att det finns någon anledning att skapa dessa motsättningar.

Får jag påminna Peter Eriksson om att en energikommission för närvarande arbetar med omställningen av hela det svenska energisystemet. Där ingår dessa frågor som en del. Dessutom har Miljöpartiet en representant i Energikommissionen.

Anf. 129 PETER ERIKSSON (mp)

Fru talman! Jag är inte ute efter att skapa motsättningar. Men jag är ute efter att lägga litet mer bränsle under brasan, så att säga, för att det skall hända något i den här frågan. Det är det som i alla fall är min lilla förhoppning efter det här samtalet.

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner
1994/95:173 till skatteutskottet
1994/95:195 till socialutskottet
1994/95:202 till skatteutskottet

Förslag
1994/95:RFK2 till konstitutionsutskottet

Motioner
1994/95:Jo21–Jo29 till jordbruksutskottet

27 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Justitieutskottets betänkanden 1994/95:JuU13, JuU16 och JuU17
Lagutskottets betänkanden 1994/95:LU4, LU16 och LU20
Utrikesutskottets betänkanden 1994/95:UU21 och UU22
Trafikutskottets betänkanden 1994/95:TU16 och TU17
Bostadsutskottets betänkanden 1994/95:BoU16 och BoU19

28 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
1994/95:178 Pantbankslag

Skrivelse
1994/95:198 Meddelande om kommande förslag om begränsning av avdragsrätten för pensionsförsäkringspremier

Motioner
med anledning av prop. 1994/95:174 Vissa betygsfrågor m.m.
1994/95:Ub52 av Britt-Marie Danestig-Olofsson m.fl. (v)
1994/95:Ub53 av Andreas Carlgren m.fl. (c)
1994/95:Ub54 av Beatrice Ask m.fl. (m)
1994/95:Ub55 av Margitta Edgren m.fl. (fp)
1994/95:Ub56 av Gunnar Goude m.fl. (mp)
1994/95:Ub57 av Inger Davidson m.fl. (kds)

med anledning av prop. 1994/95:177 Turistpolitik
1994/95:Kr5 av Barbro Andersson m.fl. (s)
1994/95:Kr6 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v)
1994/95:Kr7 av Sigge Godin (fp)
1994/95:Kr8 av Marianne Andersson m.fl.(c)
1994/95:Kr9 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s)
1994/95:Kr10 av Ola Sundell (m)
1994/95:Kr11 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m)
1994/95:Kr12 av Ewa Larsson m.fl. (mp)
1994/95:Kr13 av Ulf Björklund och Fanny Rizell (kds)

med anledning av prop. 1994/95:188 Effektiviseringar på delgivningsområdet
1994/95:Ju16 av Gun Hellsvik m.fl. (m)

Konstitutionsutskottets betänkanden
1994/95:KU33 Ställföreträdande ombudsman vid JO-ämbetet
1994/95:KU39 Riksdagen och dess myndigheter m.m.
1994/95:KU40 Val till Europaparlamentet och andra valfrågor

Finansutskottets betänkanden
1994/95:FiU9 Den statliga rationaliseringsverksamheten och revisionen
1994/95:FiU14 Riksdagens revisorer och deras kansli
1994/95:FiU16 Riksgäldskontoret och kostnader för statsskuldens förvaltning
1994/95:FiU17 Anslag till Kammarkollegiet

Socialförsäkringsutskottets betänkanden
1994/95:SfU12 Studiestöd m.m.
1994/95:SfU15 Särskilda utbildningssatsningar inom högskolan

Kulturutskottets betänkanden
1994/95:KrU17 Arkiv m.m.
1994/95:KrU21 Ersättningar och bidrag till konstnärer
1994/95:KrU22 Teater, dans och musik
1994/95:KrU23 Bibliotek, litteratur och tidskrifter
1994/95:KrU24 Bildkonst, konsthantverk m.m.
1994/95:KrU25 Film m.m.

Trafikutskottets betänkanden
1994/95:TU18 Vägverket
1994/95:TU19 Köp av kollektivtrafik

Justitieutskottets betänkanden
1994/95:JuU18 Anslag till åklagarväsendet, m.m.
1994/95:JuU19 Anslag till rättshjälp, m.m.

29 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställts

den 7 april

1994/95:108 av *Inger Lundberg* (s) till statsrådet Mats Hellström om principerna för anställning i EU m.m.

den 10 april

1994/95:109 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern om vallodlingen

den 11 april

1994/95:110 av *Siw Persson* (fp) till socialministern om arbetsskador på grund av kvicksilverbelastning
1994/95:111 av *Gudrun Lindvall* (mp) till kommunikationsministern om väg 57 förbi Mölnbo

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 april.

den 12 april

1994/95:112 av *Roy Ottosson* (mp) till näringsministern om produktions- och miljömålen i skogsbruket
1994/95:113 av *Marianne Samuelsson* (mp) till statsrådet Mats Hellström om den rådgivande nämnden för vapenexport

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 april.

30 § Kammaren åtskildes kl. 16.40.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 16 § anf. 61 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll 1

2 § Meddelande om plan för kammarens sammanträden 1

3 § Meddelande om frågestunden tisdagen den 2 maj 1

4 § Meddelande om avgivande av interpellationer 1

5 § Meddelande om svar på interpellationer 1

6 § Anmälan om frågor 2

1994/95:436 av *Tuve Skånberg* (kds) till justitieministern om åtgärder mot våldsskildringar *2*
1994/95:437 av *Birger Schlaug* (mp) till statsrådet Jörgen Andersson om Ringhals 2 ..... *3*
1994/95:438 av *Rigmor Ahlstedt* (c) till finansministern om lagen om offentlig upphandling *3*
1994/95:439 av *Johan Lönnroth* (v) till finansministern om ansvaret för finanspolitiken *3*
1994/95:440 av *Margareta E Nordenvall* (m) till finansministern om budgetunderskottet *3*
1994/95:441 av *Björn Ericson* (s) till statsrådet Jan Nygren om industrisysselsättningen i Stockholmsregionen *3*
1994/95:442 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Leif Blomberg om avvisning av bosnier med kroatiska pass *3*
1994/95:443 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till statsrådet Mats Hellström om krigsmaterielexport till Mexico m.fl. länder *3*
1994/95:444 av *Peter Eriksson* (mp) till näringsministern om etanoldrift *3*
1994/95:445 av *Ragnhild Pohanka* (mp) till jordbruksministern om Garpenberg *3*
1994/95:446 av *Anne Wibble (fp)* till finansministern om ränteläget *3*
1994/95:447 av *Anne Wibble* (fp) till finansministern om europeiska utvecklingsbankens stödinsatser i Öst- och Centraleuropa *3*

7 § Svar på fråga 1994/95:437 om Ringhals 2 3

Anf. 1 Miljöminister ANNA LINDH (s) 3
Anf. 2 BIRGER SCHLAUG (mp) 4
Anf. 3 Miljöminister ANNA LINDH (s) 4
Anf. 4 BIRGER SCHLAUG (mp) 5
Anf. 5 Miljöminister ANNA LINDH (s) 5
Anf. 6 BIRGER SCHLAUG (mp) 5

8 § Svar på fråga 1994/95:405 om Gideälven 5

Anf. 7 Miljöminister ANNA LINDH (s) 5
Anf. 8 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c) 6
Anf. 9 Miljöminister ANNA LINDH (s) 6
Anf. 10 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c) 6

9 § Svar på frågorna 1994/95:410 och 424 om återvinning av glasförpackningar, m.m. 7

Anf. 11 Miljöminister ANNA LINDH (s) 7
Anf. 12 SIGGE GODIN (fp) 7
Anf. 13 LARS G LINDER (s) 8
Anf. 14 Miljöminister ANNA LINDH (s) 9
Anf. 15 SIGGE GODIN (fp) 9
Anf. 16 LARS G LINDER (s) 9
Anf. 17 Miljöminister ANNA LINDH (s) 10
Anf. 18 SIGGE GODIN (fp) 10
Anf. 19 Miljöminister ANNA LINDH (s) 10
Anf. 20 SIGGE GODIN (fp) 10

10 § Svar på fråga 1994/95:432 om standardiserade förpackningar 11

Anf. 21 Miljöminister ANNA LINDH (s) 11
Anf. 22 HANNA ZETTERBERG (v) 11
Anf. 23 Miljöminister ANNA LINDH (s) 12
Anf. 24 HANNA ZETTERBERG (v) 12
Anf. 25 Miljöminister ANNA LINDH (s) 12
Anf. 26 HANNA ZETTERBERG (v) 12
Anf. 27 Miljöminister ANNA LINDH (s) 12
Anf. 28 HANNA ZETTERBERG (v) 12

11 § Svar på fråga 1994/95:425 om fördelningen av polisresurser ellan länen 13

Anf. 29 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s) 13
Anf. 30 GÖRAN MAGNUSSON (s) 14
Anf. 31 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s) 14
Anf. 32 GÖRAN MAGNUSSON (s) 15
Anf. 33 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s) 15
Anf. 34 GÖRAN MAGNUSSON (s) 16

12 § Svar på fråga 1994/95:436 om åtgärder mot våldsskildringar 16

Anf. 35 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s) 16
Anf. 36 TUVE SKÅNBERG (kds) 17
Anf. 37 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s) 17
Anf. 38 TUVE SKÅNBERG (kds) 18
Anf. 39 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s) 18
Anf. 40 TUVE SKÅNBERG (kds) 18
Anf. 41 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s) 18

13 § Svar på fråga 1994/95:429 om invandrares kunskaper i svenska språket 19

Anf. 42 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) ... 19
Anf. 43 BEATRICE ASK (m) ... 20
Anf. 44 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) ... 20
Anf. 45 BEATRICE ASK (m) ... 21
Anf. 46 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) ... 21
Anf. 47 BEATRICE ASK (m) ... 22
Anf. 48 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s) ... 22

14 § Svar på fråga 1994/95:431 om Postens medlemskap i SAF ... 22

Anf. 49 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s) ... 22
Anf. 50 KARL-ERIK PERSSON (v) ... 23
Anf. 51 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s) ... 24
Anf. 52 KARL-ERIK PERSSON (v) ... 24
Anf. 53 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s) ... 24
Anf. 54 KARL-ERIK PERSSON (v) ... 24

15 § Svar på fråga 1994/95:430 om Riksrevisionsverket och Statens löne- och pensionsverk ... 25

Anf. 55 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 25
Anf. 56 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c) ... 25
Anf. 57 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 26
Anf. 58 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c) ... 26
Anf. 59 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 27
Anf. 60 Andre vice talman GÖREL THURDIN (c) ... 27

16 § Svar på fråga 1994/95:438 om lagen om offentlig upphandling ... 27

Anf. 61 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 27
Anf. 62 RIGMOR AHLSTEDT (c) ... 27
Anf. 63 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 28
Anf. 64 RIGMOR AHLSTEDT (c) ... 28
Anf. 65 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 28
Anf. 66 RIGMOR AHLSTEDT (c) ... 28
Anf. 67 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 29
Anf. 68 RIGMOR AHLSTEDT (c) ... 29

17 § Svar på fråga 1994/95:439 om ansvaret för finanspolitiken ... 29

Anf. 69 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 29
Anf. 70 JOHAN LÖNNROTH (v) ... 29
Anf. 71 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 30
Anf. 72 JOHAN LÖNNROTH (v) ... 30

18 § Svar på fråga 1994/95:440 om budgetunderskottet ... 30

Anf. 73 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 30
Anf. 74 MARGARETA E NORDENVALL (m) ... 31
Anf. 75 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 31
Anf. 76 MARGARETA E NORDENVALL (m) ... 32
Anf. 77 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) ... 32

Anf. 78 MARGARETA E NORDENVALL (m) 33
Anf. 79 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) 33
Anf. 80 MARGARETA E NORDENVALL (m) 33
Anf. 81 Finansminister GÖRAN PERSSON (s) 34

19 § Svar på fråga 1994/95:433 om antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte 34

Anf. 82 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s) . 34
Anf. 83 DAN ERICSSON (kds) 35
Anf. 84 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s) . 35
Anf. 85 DAN ERICSSON (kds) 36
Anf. 86 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s) . 36
Anf. 87 DAN ERICSSON (kds) 37
Anf. 88 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s) . 37
Anf. 89 DAN ERICSSON (kds) 37

20 § Svar på fråga 1994/95:445 om Garpenberg 37

Anf. 90 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s) . 37
Anf. 91 RAGNHILD POHANKA (mp) 38
Anf. 92 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s) . 38
Anf. 93 RAGNHILD POHANKA (mp) 39
Anf. 94 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s) . 39
Anf. 95 RAGNHILD POHANKA (mp) 39
Anf. 96 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s) . 39
Anf. 97 RAGNHILD POHANKA (mp) 40
Anf. 98 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s) . 40

21 § Svar på fråga 1994/95:423 om ungdomsarbetslösheten 40

Anf. 99 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s) 40
Anf. 100 HELENA FRISK (s) 40
Anf. 101 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s) 40
Anf. 102 HELENA FRISK (s) 41

22 § Svar på fråga 1994/95:441 om industrisysselsättningen i Stockholmsregionen 41

Anf. 103 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s) 41
Anf. 104 BJÖRN ERICSON (s) 42
Anf. 105 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s) 43
Anf. 106 BJÖRN ERICSON (s) 43
Anf. 107 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s) 44
Anf. 108 BJÖRN ERICSON (s) 44

23 § Svar på fråga 1994/95:442 om avvisning av bosnier med kroatiska pass 44

Anf. 109 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s) 44

Anf. 110 ULLA HOFFMANN (v) ... 45
Anf. 111 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s) ... 45
Anf. 112 ULLA HOFFMANN (v) ... 46
Anf. 113 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s) ... 46
Anf. 114 ULLA HOFFMANN (v) ... 47
Anf. 115 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s) ... 47
Anf. 116 ULLA HOFFMANN (v) ... 47

24 § Svar på fråga 1994/95:435 om pensionärernas levnadsomkostnader ... 47

Anf. 117 Statsrådet ANNA HEDBORG (s) ... 47
Anf. 118 ULLA HOFFMANN (v) ... 48
Anf. 119 Statsrådet ANNA HEDBORG (s) ... 49
Anf. 120 ULLA HOFFMANN (v) ... 49
Anf. 121 Statsrådet ANNA HEDBORG (s) ... 49

25 § Svar på fråga 1994/95:444 om etanoldrift ... 49

Anf. 122 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s) ... 49
Anf. 123 PETER ERIKSSON (mp) ... 50
Anf. 124 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s) ... 51
Anf. 125 PETER ERIKSSON (mp) ... 51
Anf. 126 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s) ... 51
Anf. 127 PETER ERIKSSON (mp) ... 52
Anf. 128 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s) ... 52
Anf. 129 PETER ERIKSSON (mp) ... 52

26 § Hänvisning av ärenden till utskott ... 52

27 § Förnyad bordläggning ... 53

28 § Bordläggning ... 53

29 § Anmälan om interpellationer ... 54

1994/95:108 av *Inger Lundberg* (s) till statsrådet Mats Hellström om principerna för anställning i EU m.m. ... *54*
1994/95:109 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern om vallodlingen ... *54*
1994/95:110 av *Siw Persson* (fp) till socialministern om arbetsskador på grund av kvicksilverbelastning ... *54*
1994/95:111 av *Gudrun Lindvall* (mp) till kommunikationsministern om väg 57 förbi Mölnbo ... *54*
1994/95:112 av *Roy Ottosson* (mp) till näringsministern om produktions- och miljömålen i skogsbruket ... *55*
1994/95:113 av *Marianne Samuelsson* (mp) till statsrådet Mats Hellström om den rådgivande nämnden för vapenexport ... *55*

30 § Kammaren åtskildes kl. 16.40. ... 55

gotab 48685, Stockholm 1995